Opłata pocztowa uiszczona ry zaltem

Najer Folksblat

פרייז 20 גראשען

היינט 8 זייטען

נייער פאלקסבלאט

אונפארטייאישע פאליטיש - געזעלשאפטליכע טאג - צייטונג

Nr. 15 (1008)	לאָדז, דינסטאג טו שבט תרפ״ז.	פינפטער יאהרגאנג	Łódź, Wtorek 18 Stycznia 1927	Nr. 15 (1008)

Adres redakcji i administracji: Łódź, Piotrkowska 21. Tel 24-7 || אדרעס פון רעדאַקציע און אדמיניסטראַציע: לאָדז, פעטריקאָווער 21. טעל. 24-71

אמעריקאנישע אינטערווענץ אין רומעניען

צוליב די פאגראמען אויף יודען.

וואַשינגטאָן, 17 (טעלעגראַפיש דורך יט״א) אַ דעלעגאַציע פון אַמעריקאַנער יודישען קאָנגרעס בראש מיט ראַבינער סטעפאַן וויז האָט זיך פאָרגעשטעלט פאַר׳ן פרעזידענט קולידוש און איהם איבערגעגעבען די פראָטעסט-רעזאָלוציע, וואָס דער אַמעריקאַנער יודישער קאָנגרעס האָט אָנגענומען געגען די יודישע פאָגראָמען אין רומעניען.

די דעלעגאַציע האָט געבעטען, אַז די אַמעריקאַנער רעגירונג זאָל אינטערווענירען אין רומעניען לטובת די דאָרטיגע יודען. דער פיהרער פון די פעראייניגטע אַמעריקאַנער האָט בעשטעטיגט די מיטטיילונגען וועגען די אַנטי-יודישע אונרוהען אין רומעניען אויפ׳ן יסוד פון בעריכטען, וועלכע ער האָט בעקומען פון קריסטליכע גייסטליכע אין רומעניען.

פרעזידענט קולידוש איז געווען טיף גערירט און האָט אויסגעדריקט זיין מיטגעפיהל די ליידענדע יודען, צום סוף האָט פרעזידענט קולידוש פערשפּראָכען דער דעלעגאַציע, אַז ער וועט בעאויפטראָגען דעם אַמעריקאַנער געזאַנדטען אין רומעניען אויסצופאָרשען די געשעהענישען און צוצושיקען קיין אַמעריקאַ אַ גענויען בעריכט וועגען דער לאַגע פון די יודען אין רומעניען.

די רומענישע סטודענטען

ועצען פאָרט זייער „ארבייט“.

בוקאַרעשט, 17. (טעלעגראַפיש דורך יט״אַ). „דימיניאַצא“ טיילט מיט: בעת דער לעקציע פון פראָפ. אַלעווראַנאָוו אין דער העכערער סאָציאַלער אַקאַדעמיע דעם 15. יאַנואַר, האָבען די קריסטליכע סטודענטען זיך געוואָרפען אויף זייערע יודישע קאָלעגען און מיט שטעקענס זיי געשלאָגען ביז יענע זענען געפאַלען אין אָהנמאַכט. דערנאָך האָבען די שלעגער אַראָבגעוואָרפען די יודישע סטודענטען פון די טרעפ און געדראָהט זיי מיט טויט, אויב זיי וועלען קומען אין אַקאַדעמיע.

די יודישע סטודענטען האָבען דערלאַנגט דעם סעקרעטאַריאַט פון דער אַקאַדעמיע אַ שריפטליכע מעלדונג מיט אַ פּראָטעסט וועגען דעם געשעהעניש.

געשלאָסען דעם ציוניסטישען פארטיי-ראט.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) דער פאַרטיי-ראַט האָט אויסגעטיילט אַ געמישטע קאָמיסיע, וועלכע זאָל אויסאַרבייטען אַ פעראייניגונגס-פּלאַטפאָרם פאַר די גרופּען פון „על המשמר“ און „עת לבנות“ אין דער קאָמיסיע זענען געוועהלט געוואָרען: דעפּ. גרינבוים, לעאָן לעווינסאָ, שוויף, קרייד, גריסקין און לעדער. די פעראייניגונג דאַרף פאָרקומען ביז צום 8 מאַי, ווען ס׳וועט פאָרקומען דער 8. ציוניסטישער לאַנדעס - צוזאַמענפאָהר אין ווילנע.

די נייע זעלבסטפערוואלטונגען.

אונטערהאנדלונגען צווישען די סיים-ריכטונגען.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט) אַלע פּראָיעקטען פון נייעם געזעץ וועגען די זעלבסטפערוואַלטונגען זענען שוין בעאַרבייט און איבערגעגעבען געוואָרען אין דער סיים-קאַנצעלאַריע און אויך די מיטגלידער פון דער קאָמיסיע.

די פּראָיעקטען וועלען איצט בעהאַנדעלט ווערען אויף קאָנפערענצען פון פערטרעטער פון די סיים קלובען, כדי צו דערפיהרען צו אַ קאָמפּראָמיס צווישען די סיים-ריכטונגען בנוגע די נייע זעלבסטפערוואַלטונגען.

פרעזידענט לעבע אין ווארשא.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). נעכטען 10 פריה איז פון לאָדז אָנגעקומען קיין וואַרשאַ דער פרעזידענט פון דייטשען רייכסטאַג פּאַול לעבע.

פון וואָקזאַל איז דער גאַסט געפאָהרען אויף אַ וויזיט אין דער דייטשער געזאַנדשאַפט.

שפּעטער האָט פרעזידענט לעבע בעזוכט די מאַרשאַלקעס פון סיים און סענאַט און די פ. פ. ס. האָבען דעם גאַסט פערבעטען אויף אַ פריהשטיק אין סיים-בופעט.

נאָכ׳ן פריהשטיק איז פרעזידענט לעבע געווען אין זשורנאַליסטישען סיים-קלוב אין פערבראַכט מיט די זשורנאַליסטען אַ לענגערע צייט ענטפערענדיג אויף פערשידענע פראַגען.

אין דער דייטשער געזאַנדשאַפט איז לכבוד דעם גאַסט איינגעאָרדענט געוואָרען אַ מיטאָג.

9 אין אָוונד איז פרעזידענט לעבע אָבגעפאָהרען קיין בערלין.

אָפיציעל גיט מען איבער, אַז לעבע׳ס בעזוך אין וואַרשאַ האָט געטראָגען אַ פּריוואַטען כאַראַקטער. נאָר אין די פּאָליטישע קרייזען שמועסט מען, אַז דער וויזיט איז פונדעסטוועגען אויסגענוצט געוואָרען אויף אַקטועלע פּאָליטישע ענינים.

וואצלאוו שעראשעווסקי׳ס זוהן

בעגאנגען זעלבסטמארד.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט איז אין דער וואוינונג פון זיינע עלטערן בעגאַנגען זעלבסטמאָרד דורך דערשיסען זיך דער 20 יעהריגער קאַזשימיעזש שערעשעווסקי, אַ זוהן פון בעריהמטען שריפטשטעלער וואַצלאַוו שערעשעווסקי. אין אַ גוסס׳דיגען צושטאַנד איז ער אָפּגעפיהרט געוואָרען אין שפּיטאָל. דעם שאָס האָט דער זעלבסטמערדער אויסגעפיהרט אין דער אָנוועזענהייט פון די עלטערן.

צום היינטיגען נומער איז בייגעלעגט אַ פּראָספּעקט וועגען אונזער נייעם ראָמאַן

„די שווארצע כריזאנטעמע“

און וועגען

פרעמיען-קאנקורס.

פירשטווינדישגרעץ מיט זיינע שותפים שוין אויף דער פריי.

וויען, 17 (ספּ. טעל.) דער אונגאַרישער רעגענט האָרטי האָט אָפּגעלעגט אויף 2 יאָהר דאָס אויספיהרען דעם אורטייל איבער די „פּאַטריאָטישע“ געלד-פעלשער מיט׳ן פירשט ווינדישגרעץ בראש.

אַלע פעראורטיילטע זענען בעפרייט געוואָרען פון תפיסה.

קליינהענדלער-דעלעגאציע ביים האנדעלס-מיניסטער.

וואַרשאַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספאָנדענט). היינט האָט אַ דעלעגאַציע פון די יודישע קליינהענדלער אָפּגעהאַלטען אַ קאָנפערענץ מיט׳ן האַנדעלס-מיניסטער קוויאַטקאָווסקי און איהם פאַרגעשטעלט די פאָסטולאַטען פון די קליינהענדלער בנוגע די האַנדעלס-קאַמערן.

11 קאמוניסטען געוועהלט אין פרושקאווער שטאט-ראט.

וואַרשאַ. 17 (טעלעפאָניש) בעת די וואַהלען צום שטאָדט-ראַט אין פּרושקאָוו האָבען זיך פון 8110 וואַהל-בערעכטיגטע, אין די וואַהלען בעטייליגט 6130.

ס׳זענען געוועהלט געוואָרען 4 פּ.פּ.ס. 11 — קאָמוניסטען; 1 — פון פערבאַנד צו פערבעסערען די רעפּובליק; 1 — ווירטשאַפטליכע אויפלעבונג; 3 — בירגערליכע פעראייניגונג און 4 פון כ. ד. די יודען האָבען נישט בעקומען קיין איין מאַנדאַט.

דאס יודישע געזעלשאפטליכע לעבען אין ליטע אפגעשטארבען.

קאָוונע. (יט״אַ). זייט דער פאַשיסטישער איבערקעהרעניש, איז דאָס יודישע געזעלשאַפטליכע לעבען אין ליטע כמעט אינגאַנצען אָפּגעשטאָרבען. אַלע פערזאַמלונגען, פאָרלעזונגען א. אַ. וו. ווערען פון דער מאַכט נישט ערלויבט. פאַר דער גאַנצער צייט האָט מען דערלויבט בלויז 2 יודישע פערזאַמלונגען, צווישען זיי איינע וועגען אחד-העם. די שטימונג צווישען דער יודישער בעפעלקערונג איז זעהר אַ געדריקטע.

כ׳זוך צו קויפען א

שלאף-צימער

אָבער נור אין גוטען צושטאַנד. אָפערטען אָפּצוגעבען אַדמ. פון דער צייטונג פאַר „M. J.“ 667

Dr. Justman

צוריקגעקעהרט. ויעלאָנאַ 17

וויכטיג פאר

קישקע-סוחרים!

פון 15-טען ד. ח. פערקויפען מיר אַמעריקאַנער קישקעס מיט 30 פּראָצענט ביליגער!

Tow. Handlowe

„JELITPOL“

Łódź, Zgierska 26, tel. 54-79.

491

די שלאָסערײ און שווייסערײ

„MOTOPOL“

19 אַלעקסאַנדראָווסקאַ 19

נעהמט אָן אַלערליי שלאָסער-, ווי אויך בויאַרבייטען צו זעהר ביליגע פּרייזען און אויף גוטע בעדינגונגען.

בעמ.: רעפּעראַטורען פון פערד. מאַשין-טיילען און אייזערנע רעדער. 967

דער פרוי העלענא קאפלון און איהרע קינדער, צוליב׳ן טויט פון איהר ליבען מאַן און זייער פאָטער, דעם אונפערגעסליכען פריינד אונזער׳ן, זעם ליבען און איידעלען מענשען

וואלף קאפלון נ״ע

דריקען אויס טיפען מיטלייד

בראָניא און פּינקוס מאַנדעלבוים,
יוליאַ, דאַחיר, נעלי און ליאָהאַ זעלצער.

501

ארעסטירט נאָך 2 דעפּוטאַטען

סיים-מארשאַלעק קאָנפערירט מיט מארשאַל פּילסודסקי און מיט'ן יוסטיץ-מיניסטער וועגען די ארעסטען פון די דעפּוטאַטען.—דאס געלד איז ווילנער באַנק איז אנגעקומען פון ריגע.—ענדעקט די אַפּערע דורך אַגענטען אין די באַלטישע קאַנטען, דאַנציג און בערלין.—ארעסטירט אויך אַ ציוניסט, אבער שפּעטער בעפרייט איהם.—דער רושם איז מאסקווע.—וואס זאגט וועגען דעם ארעסט דעפּוטאַט האַרטגלאַס.

וו אַ ר ש אַ, 17 (טעלעפאָניש פון אונזער קאָרעספּאָנדענט) דעפּ. וואָיצוואָדזקי האָט היינט בעזוכט דעם סיים-מאַרשאַלעק און מיט איהם קאָנפערירט וועגען אַרעסט פון די 4 סיים-דעפּוטאַטען.

בעזונדערס האָט זיך דעפּ. וואָיצוואָדזקי אָפּגעשטעלט אויף דעם אַרעסט פון דעפּ. האָלאָוואַטש אָנווייזענדיג, אַז מען האָט איהם נישט אַרעסטירט אין משך פון 24 שעה נאָכ'ן פערברעכען. דעריבער איז נישט געווען קיין רעכט אויפ'ן אַרעסט.

דער סיים-מאַרשאַלעק האָט צוגעזאָגט זיך צו פערשטענדיגען וועגען דעם מיט'ן יוסטיץ-מיניסטער.

נאָך דער פערשטענדיגונג מיט'ן יוסטיץ-מיניסטער, האָט דער סיים-מאַרשאַלעק געענטפערט, אַז נאָכ'ן בעקענען זיך מיט'ן גאַנצען ענין איז ער געקומען צו דער איבערצייגונג, אַז ער האָט נישט קיין גרונד צו אינטערווענירען וועגען בעפרייען די אַרעסטירטע דעפּוטאַטען.

וואָס שייך דעם דעפּ. האָלאָוואַטש, איז דער סיים-מאַרשאַלעק אויך אין ספק אויב מען האָט איהם אַרעסטירט אין דער „הייסער מינוט".

נאָכמיטאָג האָט דער סיים-מאַרשאַלעק קאָנפערירט מיט'ן יוסטיץ-מיניסטער אין משך פון אַ שעה צייט.

פון יוסטיץ-מיניסטער איז דער סיים-מאַרשאַלעק אַוועק צום פּרעמיער פאַר שאַל פּילסודסקי און מיט איהם קאָנפערירט 40 מינוט.

אויףביידע קאָנפערענצען איז בעהאַנדעלט געוואָרען די פראַגע וועגען די אַרעסטען פון די דעפּוטאַטען.

וו אַ ר ש אַ, 17. (טעלעפאָניש).

אין דאָרף זאַבאָזשע, וואָלאָזשינער קרייז, ביאַליסטאָקער וואָיעוואָדזטווע איז אין צוזאַמענהאַנג מיט די אַלגעמיינע אַרעסטען שבת אַרעסטירט געוואָרען דער ווייס-רוסישער דעפּוטאַט פעליקס האָלאָוואַטש 40 יאָהר אַלט.

דער אַרעסטירטער דעפּוטאַט האָלאָוואַטש איז אויסגעוועהלט געוואָרען אין 62-טען וואַהל-קרייז, וואָס האָט אַרומגענומען די שטעדט: לידאַ, וואָלאָזשין, אָשמיאַן און ווילייקאַ. פון בילדונג איז ער אַ טעכניק. פון פאַך – אַ לאַנדווירט. אַ טעכנישע און אַן אַגראַר-שולע האָט ער געענדיגט אין מאָסקוואַ. אין דער צייט פון קערענסקי'ס רעגירונג איז ער געווען דעלעגאַט צום מלוכה-ראַט.

וו אַ ר ש אַ, 17. (טעלעפאָניש). אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן אַרעסט פון ה' אָסטראָווסקי, דירעקטאָר פון דער קאָאָפּעראַטיווען באַנק אין ווילנאַ, און געוועזענער דירעקטאָר פון דער ווייס-רוסישער גימנאַזיע זענען נעכטען אַרויסגעפאָהרען פון וואַרשאָ קיין ווילנאַ 2 דעלעגאַטען פון פינאַנץ-מיניסטעריום. זיי האָבען דורכגעפיהרט אַ רעוויזיע אין דער באַנק, עס איז פעסטגעשטעלט געוואָרען, אַז צו דער דאָזיגער באַנק איז אָנגעקומען דאָס געלד פאַר דער קאָמוניסטישער אַקציע. דאָס געלד איז געקומען דורך ריגע, פון ווילנאַ איז דאָס געלד אָבגעשיקט געוואָרען קיין וואַרשאָ און פון דאַנען איז עס געוואָרען פונאַנדערגעשיקט צו די הויפּט ראַיאָנען אין פּוילען.

ווי ל נ א, 17. (טעלעפאָניש) דער בעקאַנטער ווייסרוסישער פּאָליטיקער, אַנטאָן לוצקעוויטש, האָט ערקלערט, אַז עס ווערט געטון אַן'אומרעכט, וואָס עס ווערען צונויפגעמישט די אַרעסטען צווישען די ווייסרוסען מיט די אַרעסטען צווישען די קאָמוניסטען, ווייל דאָס קאָן מאַכען דעם איינדרוק, אַז די ווייסרוסישע טעטיגקייט שטעהט אין צוזאַמענהאַנג מיט דער קאָמוניסטישער. באמת האָט מען ביי די ווייסרוסען נישט געפונען קיין מאַטעריאַל, פון וועלכען עס זאָל זיין צו דרינגען, אַז די ווייסרוסען פיהרען אַן'אַנטי - מלוכה - פּאָליטיק אין קאָמוניסטישען גייסט.

די ווייסרוסישע „הראָמאַדע" נעהמט אַרום 2000 „הורטקעס" (קרייזלעך) אין די דערפער און שטעדט. צוזאַמען בערך 90,000 אָרגאַניזירטע ווייסרוסען. דאָס געלד, וואָס מען האָט געפונען ביי די ווייסרוסישע טהוער, שטאַמט נישט פון קיין אויסלענדישע קוועלען, נאָר פון מיטגלידס-אָבצאָהל.

אויב מיט די לעצטע אַרעסטען וועט געלינגען צו פערהאַלטען אויף אַ צייט די ענטוויקלונג פון דער ווייסרוסישער טעטיגקייט, איינגאַנצען וועט אָבער די טעטיגקייט נישט ווערען אָבגעשטעלט, זי וועט זיך נאָר מוזען זוכען קאָנספּיראַטיווע וועגען.

----

2 פון די אַרעסטירטע ווייסרוסען זענען בעפרייט געוואָרען.

ווענען אומ פון ליקווידירען די אַפּערע גיט מען איבער פון קאָמפּעטענטע קוועלען, אַז די מאַכט האָט דערלעגירט אַגענטען אין די באַלטישע לענדער, דאַנציג און קיין בערלין, און דאָרט איז די אַגענטען געלונגען צונויפזאַמלען מאַטעריאַל, וועלכער בעשטעטיגט, אַז די גאַנצע ענטדעקטע אַקציע איז אָנגעפיהרט געוואָרען דורך מאָסקווע.

אין וואַרשאָ האָט מען דורכגעפיהרט רעוויזיעס אויך ביי קאָמוניסטען, וואָס זענען נאָר וואָס בעפרייט געוואָרען פון די תפיסות נאָכ'ן אָפּזיצען די שטראָפען. איינינע פון האָט מען ווידער אַרעסטירט.

צווישען די פּערזאָנען וואָס זענען שבת אין אָוונט אַרעסטירט געוואָרען, האָבען 4 געהאַט ביי זיך געפעלשטע פּעסער.

אויסער דעם האָט מען פערהאַלטען נעכטען אין וואַרשאָ דעם קאָמוניסט יאַן ראָקוסקי, וועלכער איז געהאַט נאָר וואָס אָראָפּגעקומען פון ביאַליסטאָק; ביי איהם האָט מען געפונען אַ מיניאַטור-ליטאָגראַפיע מיט אַן'אינהאַלט פון אַ קאָמוניסטישען אויפרוף געגען די אַרעסטען פון די סיים - דעפּוטאַטען. אַזאַ מין ליטאָגראַפיע איז אַ ספּעציעלע ערפינדונג פון מאָסקוואַ און מען קאָן זי בעקוועם האַלטען אין קעשענע.

שבת פאַרנאַכט האָט דער אויספאָרשונגס - ריכטער יאַשינסקי פערזענליך דורכגעפיהרט רעוויזיעס אין די וואוינונגען פון די אַרעסטירטע דריי דעפּוטאַטען אין וואַרשאָ. אַ רייה דאָקומענטען זענען פערהאַלטען געוואָרען.

וו אַ ר ש אַ, 17 (טעלעפאָניש) שפּעט אין אָוונט זענען לויט אָפיציעלע מיטטיילונגען געווען פערבליבען אין אַרעסט:

אין וואַרשאָ – 50 אַרעסטירטע; אין נאָוואָגרודקער וואָיעוואָדסטווע – 56 פּערזאָן; אין גראָדנאָ און אומגעגענד 34 פּערזאָן; אין ביאַליסטאָקער קרייז – 22 פּערזאָן; אין סאָקאָלקאַ – 12 פּערזאָן; אין וואָלקאָוויסק – 9 פּערזאָן.

אין פּאָלעסיען ווערען ווייטער דורכגעפיהרט רעוויזיעס. עס זענען געפינען געוואָרען פיל קאָמוניסטישע אויפרופען און טראַנספּאָרענטען.

וו אַ ר ש אַ, 17 (טעל.) בעת די לעצטע אַרעסטען האָבען ווי דער שטייגער איז – נישט געפעהלט אויך פיל קוריאָזען פון אַרעסטירען מענשען, וועלכע האָבען מיט'ן קאָמוניזם קיין שום שייכות נישט.

אַזוי למשל האָבען מיר געהאַט נעכטען געמאָלדען וועגען די קאָמפּראָמיטירענדע דאָקומענטען, וואָס זענען געפינען געוואָרען ביי די אַרעסטירטע באַקשט און גערשוני.

דערווייל ווייזט זיך אַרויס, אַז דער לעצטער, אַ שילער פון מלוכה'שען סעמינאַר און אַן'אָרגאַניזירטער ציוניסט, איז געפאַלען אַ קרבן פון אַ פּשוט מיספערשטענדניש.

גערשוני האָט געוואוינט צוזאַמען מיט באַקשט ן אין איין צימער. ביידע האָבען אָבער צווישען זיך קיין שום געמיינזאַמעס נישט געהאַט, פלעגען זיך וועניג צונויפטרעפען ביי זיך אין שטוב און איינער האָט זיך נישט אינטערעסירט מיט די געשעפטען פון אַנדערען.

בעת דער רעוויזיע האָט מען ביי באַקשט'ן געפונען פערשידענע אומלעגאַלע ליטעראַטור און אויף דעם סמך, האָט מען פערהאַלטען אויך גערשוני'ן.

גערשוני איז געזעסען ביז שבת אין אָוונט און נאָכ'ן נאָכקאָנטראָלירען זיינע דאָקומענטען איז ער בעפרייט געוואָרען.

וועגען דעם רושם וואָס די לעצטע אַרעסטען אין פּוילען האָבען געמאַכט אין מאָסקווע, דערצעהלט פאָלגענדע דעפּעשע:

מ אָ ס ק ו ואַ, 17 יאַנואַר (טעל.) צוליב די ידיעות וועגען די אַרעסטען פון די קאָמוניסטען און פון די ווייסרוסישע דעפּוטאַטען אין פּוילען, האָט די סאָוויעטישע פּרעסע פערעפענטליכט זעהר שאַרפע אַרטיקלען געגען „ווייסען טעראָר" אין פּוילען.

אויף זונטאָג, איז אין מאָסקווע גערופען געוואָרען אַ גרויסע דעמאָנסטראַציע געגען די לעצטע אַרעסטען אין אַ רייה פּוילישע שטעדט.

וו אַ ר ש א, 17. (טעלעפאָניש) דער פּרעזעס פון יודישען קלאָב אָרוו. האַרטגלאַס דאָט אין אַ געשפּרעך מיט אַ זשורנאַליסט זיך אַזוי אַרויסגעזאָגט וועגען די איצטיגע אַרעסטען פון די דעפּוטאַטען: הגם אין 1923, איז אַרעסטירט געוואָרען דער אוקראַינישער דעפּוטאַט לוצקעוויטש, אָהן דעם אַז מ'זאָל אָנפרעגען דעם סיים; הגם בשעתו איז אַרעסטירט געוואָרען דעפּוטאַט שאַפּעל (נ.פ.ר.) האָבען די איצטיגע אַרעסטען גאָך נישט געהאַט קיין פּרעצעדענט. איצט זענען די אַרעסטען בעגלייט מיט אַ רעגירונגס אַקט (דער בריף פון יוסטיץ-מיניסטער א.אַנד.) בעת אין יענע פעלען איז עס געווען אַ ווילקיר פון דער אַדמיניסטראַציע.

די שבת'דיגע אַרעסטען זענען אַ בולט'ע פערגוואַלטיגונג פון אַרט. 21 פון דער קאָנסטיטוציע, ווייל אינ'ם געגעבענעם פאַל איז נישטאָ גישט קיין געוועהנליכער פערברעכען און קייגער איז גישט געכאַפּט געוואָרען בעת'ן אויספיהרען דעם פערברעכען.

אַ חוץ אין איטאַליען איז אין קיין שום פּאַרלאַמענטאַריש לאַנד, זאָגט פּרעזעס האַרטגלאַס, נישט געשעהען קיין שום ענליכעס. אפילו בעת'ן קאַיאָסקינ־אַל אין פראַנקרייך האָט קלעמאַנסאָ זיך געהאַלטען לאָיאַל בנוגע דעם פּאַרלאַמענט.

ווי מיר שיינט גיט צו דעפּ. האַרטגלאַס האָט די רעגירונג נישט געוואָלט אַרויסרופען קיין קאָנפליקט מיט'ן סיים, אָבער דער קאָנפליקט וועט אויסברעכען, ווייל די לינקע וועלען מוזען פּראָטעסטירען געגען די פעראָרדנונגען פון ה' מיישטאָוויטש צוליב מעריטאָרישע טעמים און די רעכטע – וואָס ווילען זייט דער מאַי איבערקעהרעניש גילטען אַלס שומרים פון דער קאָנסטיטוציע – צוליב פאָרמעלע טעמים

ארעסטירט דעפּ. מיאָטלא

ווי ל נ אָ, 17 (אַטע) די קלאַנגען וואָס זענען נעכטען אַרומגעגאַנגען, אַז דער 4 מיטגליד פון סיים-קלוב פון דער „ווייסרוסישער הראָמאַדע" פיאָטר מיאָטלאָ זאָל האָבען אַנטלאָפען קיין אויסלאַנד ווייזען זיך אַרויס פאַר נישט ריכטיגע דעפּ מיאָטלאַ איז דורך אַ פּאָליצײ-פּאָסטען פון דער ווילנער וואָיעוואָדזטווע אַרעסטירט געוואָרען.

רָאמאַן-פּרעמיען-קאָנקורס
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
קופּאָן 4 №

יוד. האַנדווערקער-באַנק אין לאָדז
קאָאָפּעראַטיוו מיט בעגרעניצטע אחריות פּאָמאָרסקאַ 15 טעל. 36-54

אכטונג האַנדווערקער!
די פייערליכע ערעפנונג
פון דער יודישער האַנדווערקער-באַנק אין לאָדז.
קומט פאָר היינט, דינסטאָג חמשה-עשר בשבט 18 יאַנואַר 1927, 7 אין אָוועגד אין ענגלישען-זאַל, אַל. 1-טער מאַי 2, צווייטער שטאָק, צו וועלכער עס ווערען איינגעלאַדען אַלע לאָדזער האַנדווערקער, מיטגלידער סיי נישט מיטגלידער.
405
ראַט און פערוואַלטונג.
בעמערקונג: אַלס מיטגלידער קען מען זיך דעקלאַרירען יעדען טאָג אין לאָקאַל פון באַנק אין די שעה'ן פון 9 ביז 1 מיטאָג.

אכטונג, לוינוועבער!
היינט דינסטאַג, חמשה עשר בשבט, 7 אָוועגד קומט פאָר אין ענגלישען זאַל (1. מאַי נומער 2) די ערעפנונג פון אונזער
האַנדווערקער-באַנק
חברים לוין-וועבער, קומט מאַסענווייז! מיט אַכטונג
די פערוואַלטונג פון פראָפ. לוין-וועבער מייסטער-פעראיין.
509

היט אייך פאַר אַפערי־סטען!
לעצטענס געהען אַרום מענשען מיט כתבים, כלומרשט צו שאַפען אויף שבת פאַר דעם סקערניעוויצער רבינ'ס ברידער
הרב ר' בעריש קאַליש שליט"א
מיר זענען דערמיט מודיע, אַז זיי זענען איינפאַך אַפעריסטען און מען בעט זיי צו פערהאַלטען.
חסידים דסקערניעוויץ.
497

צעגעלניאַנאַ 24 פרעבעל-שולע צעגעלניאַנאַ 24
צוליב'ן פערלאַנג פון פיל עלטערן אַנצונעהמען זייערע קינדער אין אונזער פרעבעל-שולע און צוליב מאַנגעל אין פּלאַץ, ווערט געעפנט
אַנאַכמיטאַג-פרעבעל-שולע
מיט הנהה-פרייזען פון 10 זל. אַ מאָנאַט.
איינשרייבונגען ווערען אָנגענומען טעגליך אין קאַנצעלאַריע פון דער שולע פון 10–12 פאַרמ. און פון 5–7 אין אָוועגד.
די ליטונג.
500

לאדז. 18. יאנואר. 1927

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז. 18. יאנואר. 1927

מינדערהייט

און די מעהרהייט.

דאסמאל האט דער מינדערהייטען־קאמיטעט ביי דער רעגירונג עפּיס ממשות'דיגעס בעשלאסען אויף פאר יודען. מען וועט ענדליך אבשאפען די אלטע צארסקע בעגרענצונגען פון די יודישע רעכט און דער יוסטיץ־מיניסטער וועט אויסארבייטען דאס נויטיגע געזעץ. מיר האבען גענוג לאנג דערויף געווארט.. נישט מעהר און נישט ווע־ניגער, נאר זייט דעם יאהר 1920 קעמפען מיר פאר דער אבשאפונג פון די אלטע אנטיסעמיטישע רוסישע געזעצען, הונדערטער סיים־רעדעס זענען דעריבער געהאלטען געווארען, צעהנדליגער מיניסטארען האבען עס צוגעזאגט באלד צו ערלעדיגען און נאך זיבען יאהר וועט מען עס — אפשר שוין דורכפיהרען. איך זאג: אפשר, ווייל דער לעצטער בעריכט וועגען דער זיצונג פון דעם מינדערהייטען קאמיטעט איז מיר אויפגעפאלען. דארט איז דערצעהלט געווארע, אז צוערשט האט מען ברייט ארומגערעדט די שול־פראגען פון די אוקראינער און ווייס־רוסען און דאן — אזוי איז ווערטליך געשטאנען אין א בעריכט, וועלכען איך האב געלעזען — האט מען דעם רעשט צייט אבגעגעבען פאר די יודישע פאדערונגען. אזוי ארום זענען מיר יודען אפילו צווישען די נאציאנאלע מינדערהייטען אין פוילען, א מינדערהייט פון א צווייטער קאטעגאריע. אויב ס'בלייבט צייט נאך דער ערלעדיגונג פון די פראגען פון די „ערסט־קלאסיגע מינאריטעטען". דאן נעהמט מען זיך א ביסעל אויך צו די יודען, וועלכע געהערען צו דער צווייטער קלאס. וואס וועט אבער זיין, אויב עס וועט זיך טרעפען, אז מען וועט קיין איבריגע צייט נישט האבען? דאן וועלען מיר טאקי מוזען ווארטען ווייטערע זיבען יאהר אפילו אויף דעם אפשאפען פון די אנטי־קאנסטיטוציאנעלע יודישע בעגרענצונגען, ווי יעקב האט זיבען יאהר אומזיסט געארבייט אויף דער מיאוס'ער לאה, כדי דאן נאך אמאל אזוי לאנג צו הארעווען אויף דער אמת'ער גלייכבערעכטיגונג — פרוי, האב איך געוואלט זאגען — רחל.

*

ווער זאגט, אז דער איצטיגער סיים וועט נאך, חלילה, פערלענגערט ווערען אויף איין אדער צוויי יאהר? אויב די דאזיגע פלאטקע, וואלט געווען אמת, וואלטען זיך די פ.פ.ס. שוין איצט נישט אזוי געשדכנ'ט צו די נאציאנאלע מינדערהייטען. זייער ליבע צו די מינאריטעטען בעווייזען, ווי בעוואוסט, די פ.פ.ס. בלויז פאר נייע וואהלען; נאך די וואהלען — ווילען די פ.פ.ס. וועגען אוקראאינער, דייטשען, ווייסרוסען און יודען פונקט אזוי נישט הערען ווי די אנדערע ענדעקישע און נישט ענדעקישע פוילישע פארטייען, איז דאך א סימן, אז מיר שטעהען יא פאר נייע סיים־וואהלען, אויב די פ.פ.ס. האט אנגעמעלט געפינען פאר נויטיג איינצואורדנען א בשותפות'דיגע קאנפערענץ מיט די פארטרעטער פון די סאציאליסטישע יודישע און דייטשע פארטייען. ביי דער געלעגענהייט זענען מיר געוואויר געווארען פון דעם סאציאליסטישען מינדערהייט־רעפערענט, דעפ. ניעדזיאלקאווסקי, אז די פ.פ.ס. האט שוין לאנג אויסגעארבייט א קלאהרען פראגראם וועגען זייער שטעלונג צו די אוקראאינישע און ווייסרוסישע פאדערונגען וועגען די דייטשע און בפרט יודישע פאדערונגען — א'וי האט אויפריכטיג ערקלערט דעפ. ניעדזיאלקאווסקי — ווייסען אבער די פ.פ.ס. נאך נישט וואס צו טון און צו זאגען. איין קלייניגקייט: זייט העכער פיערציג יאהר דיסקוטירען שוין די פוילישע סאציאליסטען וועגען דער יודען־פראגע און ווייסען נאך אלץ נישט, ווי אזוי מען עסט זי. דאס בעווייזט אז נישט נור איז דער עפעל פון דער יודענפראגע א הארטער (און הארט איז ער טאקע, דאס איז אמת), נור אז אויך די ציינער פון דער פ.פ.ס. זענען קאליע און פערפוילט געווארען.

דעפ. משה פראסטיג.

רבנים, גלחים, פאסטארען וועגען יודישקייט

דער משפט איבער'ן געוועזענעם גלח, דער גר פאליער אין פאריז.

עמע פאליער, דער פארזיצער פון דער „זשענעס זשוויוו" און טעטיגער מיטגליד פון פיל יודישע אינסטיטוציעס איז זעהר פאפולער ביי דער יודיש־פראנצויזישער געזעלשאפט. ער ענטוויקעלט א ברייטע אקטיוויטעט און גרויסע פראפאגאנדע פאר'ן ציוניזם, מען קען זאגען, אז ער איז איינער פון די אקטיווסטע און אויך ענערגישסטע אפעג־הערציגסטע ציוניסטען אין פראנקרייך. פאליער לאזט נישט דורך קיין געלעגענהייט אונטערצושטרייכען די וויכטיגקייט פונם ארץ־ישראל־אויפבוי פאר יודען און פאר דער גאנצער מענשהייט. אבער ארום ה' עמע פאליער וויקעלט זיך נאך א לעגענדע: ה' עמע פאליער איז א גר. ער איז געבוירען א קאטאליק און פון פריהסטער יוגענד זיך אויסגעצייכענט מיט א גרויסער נייגונג צו רעליגיע. ער האט בעשלאסען צו ווערען א גייסטליכער און איז אריינגעטרעטען אין א קאטוילישען גלחים־סעמינאר. גריבלענדיג זיך אין די רעליגיעזע פראגען, האט דער יונגער גלח־קאנדידאט אנגעהויבען צווייפלען אין דער ריכטיגקייט פון די דאגמען פון דער קאטוילישער קירך. ער האט געניסטערט אין די אנדערע קריסטליכע גלויבענס און אויך אין זיי האט ער אויף זיינע פראגען קיין ענטפער נישט געפונען. ביז ער איז בעקומען צום קוואל־צום יודענטום. דא האט ער דערפיהלט ליכט פאר זיינע זוכענושען, עמע פאליער האט שוין נישט אנגעטון די גלחישע סוטאנע, ער איז אוועק פונם גלחים־סעמינאר, זיך מגייר געוועזען און געווארען א יוד.

איצט האט ה' פאליער ארויסגעגעבען א בוך „פארוואס איז ער אריבער צום יודענטום?" אין דעם בוך זענען אנגעגעבען די סיבות, וועלכע האבען איהם געשטויסען אין די ארעמס פון יודענטום. ער גיט איבער די געשפרעכען מיט זיינע לעהרער, פריהער גלחים און שפעטער רבנים, ער גיט איבער די איבערגאנגס־איבערלעבענישען פון „גלויבען צו גלויבען" מען דארף אונטערשטרייכען, אז פאליער רעדט וועגען קאטאליציזם מיט גרויס רעספעקט.

דאס דאזיגע בוך איז דיסקוטירט געווארען אויף דעם לעצטען „דינסטאג־אוונד" פון דער „זשענעס זשוויוו. עס זענען געקומען רבנים, גלחים, פאסטארען און אלע האבען ארויסגעזאגט זיך וועגען פאליערס בוך.

פארזיצענדער פון דעם אוונד איז געוועזען אדוו. קארקאס. דאס ערשטע בעשולדיגונגס־ווארט האט בעקומען דער גלח וויאלע, דער גלח ווארפט אויף פאליערן, אז ער איז אוועק פונ'ם קאטוילישען גלויבען אהן א שטארקען מאטיוו. אין דעם בוך ענטפערט פאליער — לויט דעם גלח נישט גענוג דייטליך אויף דער פראגע. פאליער האט זיין רעליגיעזע ערציהונג בעקומען דורכ'ן קאטאליציזם. די ביבעל האט ער געקריגען דורך קאטוילישע הענד. צו ישראלן האט פאליער געפיהלט סימפאטיעס, אבער אזעלכע סימפאטיעס פיהלט דאך יעדער קאטוילישער גייסטליכער צום יודישען גלויבען. נישט בלויז סימפאטיע, נאר אפילו ליבע. ווי מען דארף ליבען די וואס האבען איניצירט רעליגיע. יעדע רעליגיע וויל ראטעווען די מענשהייט, דער קאטאליציזם איז אוניווערסאל. ער האט גלויבען, שוואונג און צוטרוי. עס איז א בונד פון מענש און גאט — איהר ה' פאליער האט זי פערלייקענט, אבער קיין נייעס האט איהר נישט אריינגעבראכט. צי איז די יודישע רעליגיע אוניווערסאל? ניין, עס איז גענוג דערמאנען די געשיכטע מיט יונה הנביא, וועלכער האט נישט געוואלט געהען אויסער די גרעניצען פון ארץ־ישראל, „ווייל אנדערשוואו איז קיין גאט נישטא" — אזא בעגריף איז בכלל ביי די יודישע גלויביגע געוועזען, דער פארטיקולאריזם פון דער יודישער רעליגיע איז כאראקטעריסטיש. ה' פאליער איז אוועק צום יודענטום צוליב די סימפאטיעס, שטימונגען און סענטימענטען. וואס שייך ציוניזם, פערענדיגט דער גלח וויאלע, האט דאך אין פאלעסטינא א גלחים־ארדען זיך ערקלערט אלס פריינד און אנהענגער פונ'ם ציוניזם און איך אליין בין איינער פון די גרינדער פון דער פרא־ציוניזם בעוועגונג געוועזען.

דער פאסטאר מאניע זעהט אין פאליערן א זוכענדע נשמה, וואס האט געפונען גאט אין יודאאיזם. אויפקלערענדיג די דאגמען פונ'ם פראטעסטאנטיזם. פרעגט דער פאסטאר פארוואס ווילען די יודען נישט אנערקענען יעזוסען? צי איז ער געוועזען מינדערווערטיגער פון די אנדערע יודישע נביאים? האט ער דען נישט געגעבען עפעס נייעס?

ה' פאליער האט בעמיהט זיך אין זיין בוך צושטערען די קאטוילישע דאגמע. — אבער איצט איז נישט קיין צייט פון שטערען — רופט אויס דער פאסטאר — מיר מוזען זיך אלע גלויביגע און נישט גלויביגע פעראייניגען אין דער שטרעבונג צו א הייליגען אידעאל און אין קאמף געגען דער קולט פון פערגעניגען און געלד.

ראבינער ליבער פערענטפערט פאליערן, וועלכער האט אין זיין גלויבען נישט געוואלט „פערגעטערען א מענש, אדער פערמענשליכען זיין גאט".

פאליער איז נישט קיין קריסט אבער נאך נישט קיין יוד. ער היט נישט אפ אלע רעליגיעזע מנהגים. דאן ווייזט דער ראבינער ליבער אויף, אז די יודישע רעליגיע איז יא אוניווערסאל, זי האט זיך פערשפרייט אין פערשידענע צייטען, אויף דער וועלט. אבער מיט אלע מיטלען האט מען זי אונטערדריקט און געשטערט איהר פערשפרייטונג. ער דריקט אויס זיין אנערקענונג דעם ה' פאליער פאר דעם מוט, וואס ער האט געהאט אויף דעם דעצידירענדען שריט.

ראבינער בויער, דער פיהרער פונ'ם ראבינער־סעמינאר אין פראנקרייך דריקט אויס זיין אנערקענונג פאר פאליערן. ער שטעלט זיך ספעציעל אפ אויף דער גרויסער יודישער משיח־אידעע.

ראבינער יוליאן וויל זעהט אין פאליערס ווערק א בעלעהרענדען מאטעריאל פאר יודישע ראבינער. דאס ווערק איז פול מיט טיפען גלויבען. דאס איז א בעווייז פון דער גרויסער צוציהונגס־קראפט, וועלכע דער יודאאיזם פערמאגט נאך אין זיך פאליער איז בעגאנגען אויף קדוש השם פאר זיינע אידעען.

עס רעדען נאך מאירקע פון דער יוגענד־פעראייניגונג און קבליסט מיליא.

ה' עמע פאליער האט בייגעוואוינט דעם משפט איבער איהם און זיין ווערק. אליין האט ער קיין ווארט נישט גענומען. פובליקום איז געוועזען מעהר ווי אלע מאל, ביז טויזענד מענשען.

(פאריזער היינט)

מיר און זיי

— פון —

ד"ר. א. מוקדוני.

אסימילאציע אלס א אידעאלאגיע אין יודענטום איז געשטארבען.

פרעהליכע, טריומפיהרענדיגע קדישים זענען שוין אפגעזאגט געווארען נאך איהר.

מען האט זי שוין בעגראבען און בעשאטען און מען רעדט שוין נישט מעהר וועגען איהר.

איז זי שוין טאקע געשטארבען? איז זי שוין טאקע פערשוואונדען געווארען? איז זי שוין טאקע נישטא מעהר אין אונזער לעבען?

דער אמת איז, אז די אסימילאציע לעבט, זי לעבט אפשר אינטענסיווער, זיכערער און פעסטער ווי אין איהרע יונגע יאהרען.

זי איז איצט בלויז א שווייגענדיגע, זי איז איצט בלויז א שטומע.

דער אמאליגער אסימילאטאר איז נאך געווען א יוד, ער האט נאך געלעבט ווי א יוד, ער איז נאך געווען איינגעווארצעלט אין דעם יודישען לעבען.

און קעמפענדיג פאר אסימילאציע האט ער געקעמפט מיט זיך אליין, בעקעמפענדיג אנדערע האט ער זיך אליין בעקעמפט.

דער היינטיגער יודישער אסימילאטאר האט שוין גאר קיין קאמף נישט מיט זיך אליין, ער איז מיט זיך אליין פערטיג, ער האט זיך שוין אזוי אפגעפרעמדט פון אונז, אז מיר געהען איהם גארנישט אן.

אלע פעדים, וועלכע האבען זייערע זיידעס און עלטער־זיידעס פערבונדען מיט אונז זענען איבערגעריסען געווארען.

און קומען זיי אמאל צו אונז, קומען זיי ווי פרעמדע, רעדען ווי פרעמדע, בענעהמען זיך ווי פרעמדע און פיהלען זיך ווי פרעמדע.

דער תהום צווישען זיי און אונז ווערט אלץ טיפער און ברייטער.

מיר זענען שוין אזוי ווייט איינע פון די אנדערע, אז מיר זענען גלייכגילטיג איינע צו די אנדערע, אז מיר פיהלען שוין כמעט גאר קיין קרובה'שאפט איינע צו די אנדערע.

א מאך געטון איינע אויף די אנדערע מיט דער האנד...

קען מען שוין איצט זעהן בולט'ער און קלארער ווער מיר זענען און ווער זענען זיי

מיר האבען זיך אויך ארויסגעריסען פון דער ענגער, שטיקענדער געטא און זיך אוועקגעלאזט אין דער גרויסער וועלט.

מיר שאפען קולטור־ווערטהען און זיי זענען פערשאלטענע עקר'ס.

איצט איז שוין געקומען די צייט צו אונטערפיהרען דעם סך הכל און זעהן וואס מיר האבען אויפגעטון און וואס זיי האבען אויפגעטון.

און דער סך הכל איז א קלארער; זיי זענען גייסטיג טויטע און מיר לעבען, זיי זענען אונטערשטופער פון פרעמדע וואגענס און מיר פיהרען אונזער אייגענעם וואגען.

די דייטשע יודען, די פראנצויזישע יודען און די אנדערע גרופען יודען, וועלכע האבען זיך געלאזט מיט דעם שטראם פון אסימילאציע, זענען צושטויבט געווארען, צורינען געווארען; און שפילען שוין קיין שום ראלע נישט ווי א בעזונדערער קבוץ אין דער דייטשער, אדער אין דער פראנצויזישער קולטור.

און מיר, די מזרח־יודען, די סאמע ספרוואגעלטע, די סאמע געדריקטע און די גע'רודף'טע לאזען זיך הערען און פיהלען מיט אונזער אייגענארטיגקייט און מיט אונזער שאפונגס־ברען אין דער וועלט־קולטור.

אין א קורצער צייט האבען מיר געשאפען א נייע יודישע ליטעראטור אויף צוויי אונזערע שפראכען, און נאך א קורצערער צייט האט מיר געשאפען א יודיש טעאטער אויף צוויי אונזערע שפראכען.

אין א קורצער צייט האבען מיר זיך אריינגעריסען אין אלע קונסט־געביטען, אין מאלעריי, אין מוזיק און אין אנדערע קונסט־צווייגען מיט אונזער אייגען ווארט.

מיט'ן כח פון אונזער יודישען „איך" האבען מיר עס אויפגעטון.

מיר, די מזרח־יודען, די סאמע בעליידיגטע און די סאמע געפלאגטע האבען זיך ארויסגעשטעלט פאר די שטאלצעסטע, פאר די שטארקסטע און פאר די שעפערישסטע.

מיט דעם שם המפורש פון יודישער אייגענארטיגקייט האבען מיר וואונדער געשאפען אויף אלע געביטען

אט האט די „הבימה" געמאכט איהר טריאומף־צוג איבער דער וועלט.

וואו זי איז געקומען האט זי ארויסגערופען בעוואונדערונג, וואו זי איז געקומען האט זי ארויסגערופען בעגייסטערונג.

א נייע יודיש ווארט אין דער טעאטער־קונסט האט מען דערהערט.

עס ליגען פאר מיר הונדערטער צייטונגען אויף פערשידענע שפראכען מיט לויב־געזאנגען פאר דעם דאזיגען יונגען יודישען טעאטער.

מען ווערט אנגעצונדען פון זיין קינסטלערישער דבקות און פון זיין קינסטלערישער שארפקייט.

און ווער זענען די „הבימה"־לייט: זיי זענען דאך יודישע יונגע־לייט פון די יודישע קליינע שטעטלעך אין רוסלאנד.

ארימע מזרח־יודען, וועלכע לעבען, פיהלען און דענקען ווי יודען.

מעהר נישט!

זיי זענען יודען, עכטע, בעוואוסטזיניגע יודען.

מעהר נישט.

דערצעהלט מען מיר, אז דייטשע אסימילירטע יודען זענען געזעסען אויף די פארשטעלונגען פון „הבימה" אין בערלין בעדריקטע, בעקימערטע און עפּיס ווי אפגענארטע...

די אסימילאציע האט אפגענארט...

זי האט זיי צוגעזאגט הרים וגבעות, זי האט מבטיח געווען גרויסע קולטורעלע גליקען, זי האט זיי פערשפראכען רחבות אין שאפען און אויסגעלאזט האט זיך, אז זיי זענען אורחים אויף פרעמדע שבתים און ימים טובים, אז זיי זענען אייביגע מקבלים, אייביגע אונטערשטופער און אייביגע הורא־שרייער אויף פרעמדע שמחות.

מיר און זיי — ווער פון אונז געהט אויפ'ן ריכטיגען וועג?

עס איז שוין ביי א סך אסימילאטארען, וואס קענען נאך מאכען א שטיקעל חשבון־הנפש, גאר קיין פראגע נישט.

פיל פון זיי קומען איצט צו אונז, מזרח־יודען, מיט ארפגעלאזטע אויגען און ווארעמען זיך ביי אונזער פייער.

פיל פון זיי, וואס האבען נאך מוט צו תשובה טון, קומען צו אונז און קלאפען אין הארצען „חטאתי," פיל פון זיי, וואס קענען נישט לעבען א וויסט און לעהר לעבען, קומען צו אונז זוכען א טעם אין יודיש לעבען, פיל פון זיי,

(ענדע זעה 6־טע זייט).

נייער פאָלקסבלאַט
18. יאַנואַר 1927.

דאָס לאָדזער לעבען

נייער פאָלקסבלאַט
18. יאַנואַר 1927.

18
דינסטאַג
טו
שבט תרפ"ז

יאַנואַר
זון-אויפגאַנג 7.17
זון-אונטערגאַנג 3,30
לענג פון טאָג. 9
חמשה עשר בשבט:

היינט
ערעפנונג פון דער נייער האַנדווערקער-באַנק.

(–) היינט, 7 אַ זייגער אָווענד קומט פאָר אין ענגלישען זאַל אַל. 1. מאַי 2 די פייערליכע ערעפנונג פון דער נייער האַנדווערקער-באַנק, וועלכע איז געגרינדעט געוואָרען אין לאָדז.

קויהלען-שטיצע
פאַר אַרבייטסלאָזע.

(פּ) דאָס אינערן-מיניסטעריום האָט מיטגעטיילט דער לאָדזער וואָיעוואָדזטווע, אַז ס'זענען אַרויסגעשיקט געוואָרען קיין לאָדז 2,260 טאָן קויהלען אויף צו פערטיילען צווישען אַרבייטסלאָזע.

פון דעם דאָזיגען סכום וועלען אויך דאַרפען געניסען די שטעט: אָזאָרקאָוו, זגיערזש, פּאַביאַניץ, רודאַ-פּאַביאַניץ, בזשעזשין, זדונסקע-וואָליע און אַנדערע שטעטלעך פון לאָדזער-קרייז.

שטראַפען
פאַר האַלטען אומריינע דירות.

(מ) דאָס לאָדזער פרידענס-געריכט האָט אין דער לעצטער וואָך בעשטראָפט אַ רייהע פערזאָנען, פאַר נישט האַלטען ריין זייערע וואוינונגען.

פּראָטעסט
געגען חראָנאַ'ס בעפרייאונג.

(ב) אין לאָקאַל פון די פּוילישע פּרעס. פעראיינען איז פאָרגעקומען אַ מיטינג און פּראָטעסטירען געגען דעם בעוועזענעם דירעקטאָר פון דער טאַבאַק-מאָנאָפּאָל-פאַבריק ווראַנקאַ און געגען זיין בעפרייאונג.

נייע פערוואַלטונג פון „נושאי-המיטה".

(–) זונטאַג אין אָווענד איז פאָרגעקומען די אַלגעמיינע פערזאַמלונג פון דער חברה „נושאי-המיטה" (פרייהייטס-פּלאַץ 3).

נאָך דעם בעריכט און דיסקוסיע איז אויסגעוועהלט געוואָרען אַ פערוואַלטונג פון פאָלגענדע פערזאָנען: ה"ה: יחיאל-יצחק בערמאַן, שמואל-וואָלף ראָזמאַן, הערש אָפּענבאַך, יוסף כזשאָנאָוויטש, יצחק-מאיר טייטעלבוים, בנימין רוס, ליפּאַ ביין, בנימין מאַראָקאָ, מאָטעל מונק, יצחק-מאיר זדונסקי, אלי' ווייסמאַן, ברוך גאָלדבערג, לייב טשעכאָטאַ, נחום-אלי' באָמס און יעקב-זעליג ראָטמאַן.

אין דער רעוויזיאָנס-קאָמ.: בעריש דאָבזשינסקי, משה טאָכטערמאַן און בעריש ראָזענמאַן. קאַנדידאַטען: מיכאל גאָלדשטיין און זלמן פרידמאַן.

פערזאַמלונג פון אינטעלעקטועלע אַרבייטסלאָזע.

היינט, דינסטאַג, 10 אינדערפריה קומט פאָר אַ פערזאַמלונג פון אַרבייטסלאָזע אינטעלעקטועלע אַרבייטער אין לאָקאַל פון האַנדעלס- און ביוראָ-אָנגעשטעלטע (אַלעע קאָשטשושקי 21).

אין די אַפּטייקען.
היינטיגע נאַכט-דיזשורען.

(§) היינט דינסטאַג דיזשורירען ביינאַכט פאָלגענדע אַפּטייקען: יורשים פון פּ. וואָיטשיצקי (נאַפּיורקאָווסקאַ-גאַס 27), וו. דאַניעלעצקי (פּיעטריקאָווער 127), פּ. איניצקי און י. צימער (וואָלטשאַנסקאַ 37), יורשים לייבוועבער (פרייהייטס-פּלאַץ 2), יורשים האַרטמאַן (מליצאַרסקאַ 1) און י. קאַהאַנער (אַלעקסאַנדראָווסקאַ 18).

אַ יודישע שול פאַר'ן יודישען קינד!
ווי אַזוי ווערט געפיהרט דער קאַמף פאַר דער פאָדערונג און ווי אַזוי דאַרף ער געפיהרט ווערען.
אַרום דער אַקציע צו בעקעמפען אַסימילאַציע אין די „פּאָווששעכנע" שולן

שבת אין אָווענד איז אין לאָקאַל פון „ירדניה" (פּאָלודניאָווע 36) פאָרגעקומען אַ פערזאַמלונג פון עלטערן פון די קינדער, וועלכע לערנען אין די מלוכה'שע פאָלקס-שולען אין באַלוטער ראַיאָן.

די פערזאַמלונג איז צונויפגערופען געוואָרען דורך די סעקציע פון שול-אַפּיקונעס ביים פעראיין פאַר יודישער שול-ערציהונג.

די פערזאַמלונג, צו וועלכער עס זענען געקומען אַנ'ערך 300 עלטערן עפענט ד"ר טייטעלבוים, וועלכער רעפערירט פאַר די פערזאַמעלטע דעם ציל פון דער פערזאַמלונג, דער רעדנער ווייזט אָן, אַז אין די פאָלקס-שולען ווערען די קינדער אָפּגעריסען פון דער יודישער רעליגיע און נאַציאָנאַליטעט. אין די פאָלקס-שולען איז נישט איינגעפיהרט דער לימוד פון די יודאַאיסטישע לימודים דעריבער איז פערהאַן די געפאַהר פון פולשטענדיגער אַסימילאַציע פון די קינדער, וועלכע לערנען זיך אין די דערמאָהנטע שולען, דער רעדנער האָט זיך נאָך לענגער אָפּגעשטעלט אויף דער פראַגע וואָס אין דער צייט ווערען בעשטימט קריסטליכע לייטער און קריסטליכע לעהרער אין די יודישע פאָלס-שולען, די דאָזיגע לעהרער קענען נישט און פערשטעהען נישט די יודישע קינדער און די גאַנצע ערציהונג ווערט דערפיהרט ביז אַנ'אַבסורד, צום וואָרט מעלדעט זיך דאַן ה' קאַגאַן אַ לעהרער פון די יודישע פאָלקס-שולען, וועלכע שטעהען אונטער דער אָנפיהרערשאַפט פון דער שול-אָרגאַניזאַציע.

די איניציאַטאָרען פון דער פערזאַמלונג האָבען נישט קיין גרויסען חשק צו געבען אַ וואָרט דעם ה' קאַגאַן און אין זאָל ווע"ט אַ שרעקליכער טומעל און מ'זעהט, אַז אַ לאַדע מינוט קען די פערזאַמלונג אויפגעריסען ווערען. ערשט ווען די איניציאַטאָרען האָבען מסכים געווען צו ערטיילען דאָס וואָרט דעם ה' קאַגאַן האָט זיך די פערזאַמלונג בערוהיגט.

מיט אַ גרויסער רעדע איז דאַן אַרויסגעטרעטען סען. ד"ר ברוידע. ער ענטוויקעלט ברייט די טעזען, וועלכע עס זענען אַרויסגערוקט געוואָרען דורך ד"ר טייטעלבוים. ער ווייזט ווייטער אָן, אַז דאָס ח"ר קען נישט מעהר בעפרידיגען די בעדערפענישען פון דעם יודישען שול-קינד. די איצטיגע פאָלקס-שול איז אָבער אַבסאָלוט נישט צוגעפּאַסט צו דעם כאַראַקטער און ערציהונגס-אופן פון יודישען קינד. געגען דעם דאַרף אָנגעפיהרט ווערען דורך די עלטערן פון די קינדער אַ העפטיגער קאַמף. אַזאַ קאַמף, וועלכען ס'האָבען אָנגעפיהרט די פּאָליאַקען אין דייטשלאַנד. דאָס יודישע קינד טאָר אין דער פאָלקס-שול נישט אַסימילירט ווערען. ס'דאַרף פערלאַנגט ווערען, אַז אין דער פאָלקס-שול זאָל איינגעפיה"ט ווערען דער לימוד פון העברעאיש, תנ"ך און יודישע געשיכטע.

ה' קאַגאַן ווייזט אָן, אז הגם די א"ניציאַטאָרען פון דער פערזאַמלונג רעדען אַזוי פיל וועגען זאָרגען פאַר דער נשמה פון קינד, פערגעסען זיי דאָך אָן דעם וויכטיגסטען - אין דער שפּראַך.

די איניציאַטאָרען פון דער פערזאַמלונג, זאָגט ה' קאַגאַן, האָבען מורא פאַר דער עפענטליכקייט. ס'ווערען נישט צוגעלאָזען קיין פאָרשטעהער פון אַנדערע שול-ריכטונגען און נישט פון די לעהרער-פעראיינען. אמת, עס דאַרף אָנגעהויבען-ווערען אַ קאַמף געגען דער איצטיגער פאָלקס-שול אָבער די יודישע פאָלקס שול דאַרף זיין יודיש מיט דער יודישער אונטעררייכטס-שפּראַך.

די „פּאָליאַקען אין שטעדטעל ווזשעזשניאַ" האָבען געקעמפט געגען דער דייטשער שול מיט דעם, וואָס זיי האָבען אויפגעהערט אָהינצושיקען זייערע קינדער. דער רעדנער לעגט פאָר: 1) די רעזאָלוציע זאָל ענטהאַלטען אַ פאָדערונג וועגען דער אונטעריכטס-שפּראַך אין די יודישע פאָלקס-שולען; 2) צו די עלטערן-פערזאַמלונגען זאָל צוגעלאָזען ווערען פאָרשטעהער פון דער צענטראַלער יודישער שול-אָרגאַניזאַציע און פון די לעהרער-פעראיינען.

צום סוף רעדט נאָך סען. ד"ר ברוידע, וועלכער זאָגט: דוקא די יודישע שולען וועגען וועלכע ה' קאַגאַן האָט גערעדט, זענען אַסימילאַטאָרישע. דאָרט ווערען די יודישע קינדער פולשטענדיג אַסימילירט. איז דען יודיש בכלל אַ שפּראַך? דאַרף מען דען יודיש לערנען?

די דאָזיגע ווערטער רופען אַרויס פערשידענע שטורמישע צווישענרופען. קיין ווייטערדיגע דיסקוסיעס איז נישט דערלאָזט געוואָרען. צום סוף ווערט אָנגענומען אַ רעזאָלוציע צו פאָדערען, אַז אין די פאָלקס-שולען זאָלען איינגעפיהרט ווערען די לימודים פון יודישער רעליגיע, תנ"ך, העברעאיש און יודישע געשיכטע.

די פאָרשלאָגען פון ה' קאַגאַן זענען נישט געשטעלט געוואָרען צו אָפּשטימונג.

* * *

עד כן דער בעריכט פון דער פערזאַמלונג, צו וועלכער עס זענען אגב אורחא קיין פרעסע-פאָרשטעהער נישט צוגעלאָזען געוואָרען, אויף דעם דערמאָהנטען ענין לוינט זיך אָבער עטוואָס אָפּצושטעלען.

צעהנדליגער טויזענדער קינדער לערנען זיך אין די מלוכה'שע פאָלקס-שולען, נאָר אין לאָדז אַליין לערנען אין די דאָזיגע פאָלקס-שולען אַנ'ערך 17,000 קינדער. די פולשטענדיגע נעגאַציע פון די יודישע לימודים אין די פאָלקס-שולען, דאָס בעשטימען וואָס אַמאָל מעהר קריסטליכע לייטער און לעהרער. פּרעמיער באַרטעל'ס ספקות וועגען דעם צי מ'קען בכלל לערנען אויף יודיש פערלאַנגט טאַקע אַ קאַמף געגען דער דאָזיגער שול אַ העכסטיגען קאַמף, אָבער —

אָבער דער קאַמף מוז זיין אַ פּאָזיטיווער, ס'מוז אַרויסגערוקט ווערען די לאָזונג וואָס פאַר אַ שולען ווילען מיר יאָ, אויב מיר קעמפען געגען די איצט-עקזיסטירענדע. דער קאַמף מוז זיין אַ פולשטענדיגער, נישט קיין טיילווייזער. מיר מוזען אַרויסרוקען דעם לאָזונג פון אַ יודישער שול מיט אַ יודישער אונטעררייכטס-שפּראַך און נישט גאָר בעשיידען פערלאַנגען עטליכע שעה אין וואָך פאַר יודאַאיסטישע לימודים, דאָס ברענגט נאָר שאָדען דעם ענין גופא אַלס גאַנצעס.

נישט דאָס איז דער קאַמף, ווען מ'פערשליסט זיך יעדע וואָך מיט עטליכע הונדערט עלטערן אין חדרי-חדרים און מ'דערלאָזט קיין שום זייטיגען מענש, אפילו נישט די יודישע פרעסע, מ'האלט פאַר זיי רעדעס און מ'בעוועגט זיי אונטערצושרייבען רעזאָלוציעס אין זין פון די איניציאַטאָרען.

נישט דאָס איז דער קאַמף ווען מ'טרעט אַרויס געגען דער הערליכער יודישער פאָלקס-שול און מ'מאַכט זי פאַר אַסימילאַטאָרישע, ווען מ'לאַכט אויס די יודישע שפּראַך.

נישט דאָס איז דער קאַמף!

די איצטיגע מלוכה'שע פאָלקס-שול איז נישט פאַר'ן יודישען קינד. אַנ'אַנדער שול דאַרפען מיר און נישט אַ פּאַליאַטיוו פון פערגרעסערען די צאָהל יודישע שעה'ן, די יודישע עלטערן ווייסען שוין איצט, אַז אונזער פאָדערונג איז: אַ יודישע שול פאַר'ן יודישען קינד אויף אַ יודישען אונטעררייכטס-שפּראַך.

אָפּקלאַנגען פון דער באַהן-קאַטאַסטראָפע אין גאַלקובעק
דער שולדיגער ליניע-וועקסלער איז נעכטען געשטאַנען פאַר'ן געריכט.

(אז) פאַר'ן לאָדזער קרייז-געריכט איז נעכטען געשטאַנען דער ליניע-וועקסלער פון דער באַהן-ליניע אין גאַלקובעק אָזאָ האַמפּ, וועלכער איז געווען בעשולדיגט, אַז דורך זיין נאַכלעסיגקייט איז געקומען צו דער באַהן-קאַטאַסטראָפע ביי גאַלקובעק.

בעת דער אויספאָרשונג האָט זיך אַרויסגעוויזען, אַז אין יענעם טאָג איז געווען פערקעהר-דיזשורני אין גאַלקובעק אַ געוויסער טאַדעאוש יאַנאָווסקי. האַמפּ האָט אָבער אָהן אַ בעפעהל פון יאַנאָווסקי'ן דערלאַנגט אַ סיגנאַל-פייף, ווען ס'איז אַדורכגעפאָהרען דער פּאַסאַזשיר-צוג, אַז די ליניע איז פריי, און אַזוי-אַרום איז געקומען צו דער קאַטאַסטראָפע.

נאָך די רעדעס פון פּראָקוראָר קאָוושאַק און אַדוואָקאַט קאָבילינסקי, האָט דאָס געריכט אַרויסגעטראָגען אַנ'אורטייל, לויט וועלכען אָזאָ האַמפּ איז פערמשפּט געוואָרען אויף אַנדערהאַלבען יאָהר אויסבעסערונגס-הויז. אַריינגערעכענענדיג דעם פאַר-אַרעסט.

אַ לאָדזער אַפעריסט שטעלט זיך פאַר פאַר אַ סוחר און פאַבריקאַנט
און שאַנטאַזשירט פערשידענע פערזאָנען אין פּוילען און שווייץ אויף גרויסע געלד-סומעס.

(ס) בשעתו האָט די לאָדזער פּאָליציי אַרומגעזוכט אַ געוויסען ח. באָזשיקאָווסקי, וועלכער האָט געשפּילט די ראָלע פון אַנ'אינטערנאַציאָנאַלען אַפעריסט, וועלכער פלעגט אַלע מאָל אַרויסשוואָמען אויף אַנ'אַנדער אָרט, דאָ אַלס „סוחר", דאָ אַלס „אינדוסטריעלער" און אומעטום איז איהם געלונגען אויסצופּרעסען געלד ביי פערשידענע פּערזאָנען.

אין לאָדז איז באָזשיקאָווסקי אָבער שנעל דורכגעפאַלען און איצ'ם מאָמענט, ווען ער האָט שוין געזאָלט אַרעסטירט ווערען, איז ער אַנטלאָפען קיין אויסלאַנד און זיך בעזעצט אין דער שווייץ.

אין בערן האָט באָזשיקאָווסקי מיט גרויסע פּאָמפּע געעפענט אַ ביוראָ, וועלכע בויט, כלומר'שט, אַ גרויסע מאַנופאַקטור-פאַבריק לויט די נייע פאָדערונגען פון דער טעכניק.

און אין בערן האָט זיך אונזער לאָדזער אַפעריסט בעוויזען צו שאַנטאַזשירען אַ רייהע שווייצאַרישע פירמעס, וועלכע האָבען זיך געוואָלט בעטייליגען אין דעם נייעם „קאָנצערן".

אין אַלגעמיין האָט באָזשיקאָווסקי אויסגעשווינדעלט ביי שווייצאַרישע סוחרים אַ סומע פון 50 טויזענד דאָלאַר (250 טויזענד פראַנק).

סוף גנב לתליה — און אויך דאָרט איז באָזשיקאָווסקי דורכגעפאַלען.

בעת ער האָט געוואָלט אַנטלויפען פון דער שווייץ און ער איז אַרעסטירט געוואָרען אין באַזעל.

די שווייצאַרישע פּאָליציי האָט זיך שוין וועגען באָזשיקאָווסקי'ן פערשטענדיגט מיט דער פּוילישער מאַכט און באָזשיקאָווסקי וועט איבערגעגעבען ווערען דער פּוילישער פּאָליציי.

דער אייביגער סוד פון דער פרוי.

די פאָרלעזונג פון ד"ר גליקסמאַן פון וואַרשא אויף דער טעמע: „דער אייביגער סוד פון דער פרוי" וואָס קומט פאָר פרייטאַג אין „פילהאַרמאָניע", האָט אַרויסגערופען אַ גרויסע פעראינטערעסירונג.

די דאָזיגע פאָרלעזונג נעמט אַרום אַ גאַנצע רייהע פראַגען, וואָס זענען פערבונדען מיט דעם אייביג נייעם פּראָבלעם פון דער ווירקונג און בעדייטונג פון דער פרוי אין דעם לעבען.

די פערזאָן פון פּרעלעגענט, ד"ר פילאָ. א. גליקסמאַן גיט אונז די גאַראַנטיע, אַז די אינטערעסאַנטע טעמע וועט ערנסט און אַלזייטיג בעהאַנדעלט ווערען.

גע'גנב'עט סחורה פון אַ וואַגאָן.

נעכטען האָבען גנבים פון וואָגען פון משה ראָזענבלום (פּאָמאָרסקאַ 83) אַרויסגעגנב'עט אַ באַלען מיט 79 מעטער-אַנציגער, אין דער ווערט פון 800 זל. בעת דער אויספאָרשונג האָבען די פּאָליציי-פונקציאָנערען געפונען דעם גאַנצען באַלען, וועלכער איז געווען אונטערגעוואָרפען אין הויז אויף קילינסקאַ גאַס 44.

„לאָדז אויף דער פּליאַזשע".

צום 6. יאָהר-טאָג פון פערנעהמען דורכ'ן פּוילישען מיליטער דעם ברעג פון באַלטישען ים, וואָס פאַלט אויס דעם 6. פעברואַר, אָרדענט איין די לאָדזער אָפּטיילונג פון „ים און וואַסער-ליגע" איינציגע אימפּאָזאַנטע אימפּרעזעס.

דעם 6. פעברואַר 5 נאָכמ. ווערט אין „פילהאַרמאָניע" פאָרקומען אַ דאַנסינג און 12 אָווענד אַ גרויסער מאַסקען-באַל אונטער'ן נאָמען: „לאָדז אויף דער פּלאַזשע". דער זאַל וועט ווערען דעקאָרירט אויף אַזאַ אופן, אַז ער וועט געבען די פאָרשטעלונג פון ים-ברעגעס. די הכנסות זענען בעשטימט אויף אויסצובויען אַנ'אייגענע אָפּרוה-אָרט אויף דעם האַלבאינזעל העל.

אויסוואורפען
פאַר'ן געריכט.

(אז) נעכטען האָט דאָס לאָדזער קרייז-געריכט בעטראַכט דעם פּראָצעס געגען: ווילהעלם ניעצוויטשעראַל, יודעל-לייב שיוועק און פּינקוס ביאַלעצקי, וועלכע זענען געווען בעשולדיגט, אַז זיי האָבען אין אַ וועלדעל הינטער לאַסק פערגוואַלטיגט די גייסטיג-קראַנקע בראַניסלאַוואַ פּ.

דאָס געריכט האָט פערמשפּט: ניעוויטשעראַל אויף 3 יאָהר, שיוועק אויף 2 יאָהר און ביאַלעצקי אויף 1 יאָהר טורמע. אַלע — צו פערלירען די רעכט.

די קאָאָפּעראַציע און דער יודישער האַנדווערקער

צום 15 יעהריגען יובילעאום פון דער האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציע.

דעם ערשטען טייטש פון „עקאָנאָמישער הילף און קאָאָפּעראַציע" — האָט אונזער בעל־מלאכה געלערנט ביים בעסטען מלמד — ביים פּראַקטישען לעבען גופא.

דאָס עקאָנאָמישע לעבען פונ'ם יודישען בעל־מלאכה האָט זיך לעצטענס שטאַרק געענדערט. אַלע האַנדווערקער־צווייגען האָבען זיך צוגעפּאַסט צו דער נייער צייט. דער יודישער בעל־מלאכה איז אַלץ מעהר אריינגעצויגען געוואָרען אינ'ם שטראָם פון ביזנעס מאַרק אַזוי, אַז ס'איז איהם שוין אוממעגליך געוואָרען אויסצוקומען אָהן קרעדיט. ס'איז אָבער ניט געווען, וואו צו נעהמען דעם דאָזיגען קרעדיט, דער איינציגער מקור, וואָס דער האַנדווערקער האָט בעקענט, אַ מאָל אין אַ שמיטה, כאַפּען אַ הלואה'לע פון אַ פאַר רובל איז געווען דער וואָכערניק, און אין דערזעלבער צייט האָבען זיך ביי פיל מענשען געפונען געוויסע אָפּשפּאָרונגען, וואָס זענען געלעגען בעהאַלטען הינטער זיבען שלעסער, ווייל מ'פלעגט זיי מורא האָבען אַרויסלאָזען פון האַנד און אַזוי אַרום פערוואַנדעלט זיי אין אַ טויטען־קאַפּיטאַל, וואָס קיינער האָט פון איהם ניט געהאַט. אין בעסטען פאַל פלעגען זיי אַנקומען צו די גרויסע בטוחים.

די האַנדווערקער־לייה און שפּאָר־קאַסע וואָס יאַן קירשראָט האָט געשאַפען מיט 15 יאָהר צוריק האָט באַלד געגעבען אַ לעבעדיגען און פּראַקטישען בייש־פּיל, וואָס פאַר אַ קראַפט ס'ליגט אין יעדער חברי'שער פאַראייניגונג און יעדער געגענזייטיגער עקאָנאָמישער זעלבסט־הילף.

די היינטיגע האַנדווערקער־באַנק, וואָס איז אויסגעוואַקסען פון דער דאָזיגער לייה און שפּאָר־קאַסע, האָט געהאַט אויסצושטעהען פיל שטערונגען. דער טויט פון יאַן קירשראָט און שפּעטער דער טויט פון איזידאָר שוואַרצמאַן האָבען שטאַרק בעדראָהט די עקזיסטענץ פון דער באַנק. ווייטער אַריין איז אונטערגעקומען די דעוואַלואַציע פון פּוילישען מאַרק, וואָס האָט פשוט געבראַכט, אַלע איבריגע פיהרער, צו אַ מאַטאַלער אַפּאַטיע. ס'זענען געווען מאָמענטען, ווען די פיהרער פון די האַנדווערקער האָבען זיך פשוט אָוועקגעריקט און אַ זייט מורא האָבענדיג פאַר דעם שיקאַל, וואָס האָט בעגלייט אויף טריט און שריט. דער רוף אָבער פון די פערשטאָרבענע פיהרער, „נע רענקט, אַז די קאָאָפּעראַציע איז ענג פערבונדען מיט דעם גאַנצען עקאָנאָמישען אויפבוי און לעבענסגאַנג פון דעם יודישען בעל־מלאכה". האָט בעוואוינגען אונזערע חברים צו נעמען דעם גורל אין זייערע אייגענע הענד און צו בויען ווייטער דאָס, וואָס די 2 פיהרער האָבען ניט זוכה געווען צו דערפיהרען ביז צו אַ סוף.

אויף דער ראָלע וואָס די האַנדווערקער באַנק שפּילט יעצט מיט איהרע איבער 1,000 מיטגלידער און איבער 40,000 זלאָטעס פאַי־קאַפּיטאַל אין דער קאָאָפּעראַטיווער בעוועגונג פון אויסערן און פאַר די האַנדווערקער אינערליך, בין איך ניט או סען זיך דאָ אָפּצושטעלען, די טאָג־טעגליכע פאַקטען און דאָס צוטרויען פון דער בעפעלקערונג, וואָס טראָגט אַריין איהרע אָפּגעשפּאָרטע געלדער רעדען פאַר זיך. דער בעוואוסטזיין האָט אָבער נאָך אַלץ ניט געלאָזט געוויסע טיפע וואָרצלען ביי אַ סך פון די האַנדווערקער און מיר טרעפען נאָך ניט ווייניג מענשען וואָס זיי פעהלט דער פעסטער גלויבען אין זייערע אייגענע, אפילו שוין פעראייניגטע קרעפטען. ווען מען פּרובט אַזעלכע מענשען אָנווייזען, אַז זיי זענען בכח מיט אייגענע הענד צו שמידען זייער גליק, אויסבעסערן אין פיל הינזיכטען זייער שלע'ע לאַגע, קלינגט דאָס ביי זיי ווי אַ שעהנער חלום. אָבער ניט דאָס אָבזירען און ניט דאָס וועקען, נאָר די טרויעריגע צייט ברענגט זיי איינציגוויז אין אונזערע רייהען אַריין.

אין אַ שווערער און נאָך ניט פול פאַס נאָרמאַלער צייט, טרעטען מיר צו צו פייערן אונזער 15־יעהריגען יום־טוב, פון נסיערע כמאַרעס בעדעקען דעם בעל־מלאכהי'שען האָריזאָנט בייזע ווינטען רוישען אַרום און אַרום פּרובען זיך אומברחמנות'דיג צו שטערען אונזער עקאָנאָמישען און אָרגאַניזאַטאָרישען וואוילשטאַנד, צו צו שמעטערען אונזערע שעפערישע מאַטעריעלע און גייסטיגע קרעפטען.

מיר זענען אָבער צו ווינטען און צו שטורמען געוואוינט געוואָרען וועלען מיר אויך ווייטער אַרבייטען פאַר דער בעפעסטיגונג און אויסבויאונג פון אונזערע פּאָזיציעס. איינע פון די וויכטיגע מיטלען צום שטרייט פאַר אונזער קיום איז די קאָאָפּעראַציע פאַר'ן יודישען בעל־מלאכה.

ב. אָרדינאַנס.

וואָס די לאָדזער קינסטלערין רות רענע

דערצעהלט וועגען יודישען לעבען אין לאָנדאָן.

ווי מיר האָבען שוין מיטגעטיילט, איז קיין לאָדז צוריקגעקומען די בעקאַנטע זינגער־קינסטלערין פרל. רות־רענע, וועלכע האָט די לעצטע חדשים געשפּילט אין לאָנדאָנער פּאַוויליאָן־טעאַטער.

פ"ל. רות רענע דערצעהלט אַ רייהע טשעקאַווע עפּיזאָדען וועגען דעם קולטורעלען מצב פון די יודען אין לאָנדאָן און וועגען דעם אָרטיגען יודישען טעאַטער.

אַזוי, למשל. בעמערקט דער פריש אָנגעקומענער אַזאַ ערשיינונג, אַז די שטענדיגע יודישע איינוואוינער פון לאָנדאָן זענען פון איין זייט זעהר אַסימילירט און פון דער אַנדערער זייט — שטאַרק רעליגיעז. טרעפט מען טאַקע ביי אַ סך פון די „יאַהודים", וועלכע צינדען אפילו אום שבת ניט אָן קיין עלעקטריע.

פון קיין יודיש קולטור־לעבען, ווי מיר פערשטעהען עס, ווייסט מען אין לאָנדאָן ניט. ניט פערהאַן קיין געהעריגע סביבה, וואו מ'זאָל זיך קענען צונויפקומען, ניט פערהאַן קיין יודישער קלוב א.ד.גל.

די יודישע מאַסען, וועלכע שטאַמען פון פּוילען און רוסלאַנד, רעכענען אָבער נאָך אַ יודיש וואָרט און דעריבער ווערט דאָס יודישע טעאַטער שטאַרק בעזוכט.

די יודישע אַרטיסטען (איצט שפּילען דאָרט: וואָלף זילבערבערג, סאַמבערג, בראָנעצקי, און אַנדערע) זענען אָבער אונצופרידען מיט'ן לאָנדאָנער יודישען פּובליקום.

אין לאָנדאָן איז אַ מנהג, אַז אין טעאַטער פיהלט מען זיך ניט נאָר „ווי ביי זיך אין דער היים", נאָר אַסך בעסער: אין טעאַטער רויכערט מען, מ'קנאַקט באַניקעס, מ'עסט וואורשט און נעבנזנע פּולקעס, מ'לאַכט, מ'רעדט הויך. דער „גוטער" העלד, וועלכער טוט אויף דער ביהנע גוטס פאַר מענשען ווערט בעוואָרפען מיט געלד און בלומען. דאַגעגען דער „שלעכטער", וועלכער פּייניגט עמיצען — ווערט בעוואָרפען מיט שאָלעכץ, מיט פוילע אייער און מיט אויסרופען „בראָך!".

די אַרטיסטען, וועלכע זענען פון פּוילען געוואוינט כאָטש צו ליידיגע קאַסעס, אָבער דאָך צו אַ קולטורעל פּובליקום, ליידען צוליב דעם זעהר פיל און אפילו די ענגלישע פונטען, וועלכע זיי בעקומען אַלס „ווייראַשטס" יעדען שבת־בעפרידיגען זיי ניט. ווייל זיך טאַקע קיין שום אַרטיסט אויף שטענדיג דאָרט ניט בעזעצע, אַלע שטרעבען צוריקצוקומען.

פרל. רות רענע גיט אָבער צו, אַז אויך אין די ענגלישע צווייט־ראַנגיגע טעאַטערן איז ניט בעסער, און אפשר נאָך ערגער, ווי אין יודישען.

די ענגלענדער זענען בכלל וועניג טעאַטראַליש. לאָנדאָן האָט ביים היינטיגען טאָג ניט קיין אָפּערע און אין דער געבויידע פונ'ם ריזיגען קעניגליכען אָפּערן־הויז שפּילט אַ קינאָ...

די, וואָס קומען אָן פון פּוילען קיין לאָנדאָן, קענען זיך ניט צוגעוואוינען צו דער אָרטיגער יודישער פּרעסע, וועלכע ערציהט בכלל ניט דעם לעזער; אין דער יודישער פּרעסע אין ענגלאַנד זענען פאַראַן אַ סך אַרטיקלען און מאמרים — אָבער גאָר ניט פון יודישען לעבען אין ענגלאַנד.

די יודישע אַרבייטער, וועלכע שטאַמען פון פּוילען בענקען נאָך אַנ'אייגענער סביבה און זיי טוליען זיך צום יודישען טעאַטער.

אין לאָנדאָן טרעפט מען אויך אַ סך לאָדזער יודען. אַ טייל האָבען זיך שוין „אַרויפגעאַרבייט" און מאַכען „ביזנעס", אַ טייל אַרבייטען שווער און פערדינען קוים צום לעבען.

לאָנדאָן איז אָבער אַ בעדייטענדער יודישער קיבוץ און ס'דאַרף עפּעס געטון ווערען — פון וועלכער זייט ס'זאָל ניט זיין — אַז דער קולטורעלער ניוואָ פון די יודישע מאַסען זאָל אויפגעהויבען ווערען.

ע—ס.

אויפרוף.

דעם 30. ד. ח. קומט פאָר אין לאָדז די 15־יעהריגע יובילעאום־פייערונג פון אַמאָליגען „האַנדווערקער־קלוב" און יעצטיגען „האַנדווערקער צענטראַלע".

15 יאָהר צוריק איז אין לאָדז געלעגט געוואָרען דער גרונדשטיין פון די האַנדווערקער בעוועגונג אין לאַנד.

ביז היינטיגער צייט איז די לאַגע פון יודישען האַנדווערקער גאָרניט קיין גלענצענדע.

אַ סך פון די אַלטע חברים, וואָס האָבען מיטגעהאָלפען אויפבויען די האַנדווערקער בעוועגונג, שטעהען פון ווייטען.

פערשידענע סבות האָבען דערצו געבראַכט. עס איז אָבער געקומען דער מאָמענט, ווען דאָס ווייט־בלייבען פון דער האַנדווערקער בעוועגונג איז אַ שווערער פערברעכען געגען די אינטערעסען פון די ברייטע יודישע האַנדווערקער מאַסען.

אַלע די, וואָס שטעהען פון ווייטען און וועלכע האָבען מיט 15 יאָהר צוריק צוזאַמען מיט דעם גאָטזעליגען אינזש. יאַן קירשראָט מיט שווערע מיה און אַרבייט ביי אַ האַרטען קאַמף מיט די פּאָליטישע אומשטענדען ביי יענער צייט געשאַפען די האַנדווערקער בעוועגונג, ווערען דעריבער אויפגעפאָדערט צו קומען מאָרגען מיטוואָך, דעם 19. ד. ח. אויף אַ בעראַטונג אין לאָקאַל פון די האַנדווערקער צענטראַלע, פּאָלודניאָוואַ 4. 8 אַ זייגער אין אָוונט.

די בעראַטונג האָט דעם צוועק צו געבען די מעגליכקייט אַלע יעצטיגע און געוועזענע מיטגלידער געמיינזאַם צוצוטרעטען צו דער אַרבייט פאַר די אינטערעסען פון די ברייטע יודישע האַנדווערקער מאַסען.

די איניציאַטיוו־גרופּע שטעהט אויפ'ן ריין פּראָפעסיאָנעל־עקאָנאָמישען און קולטורעל־געזעלשאַפטליכען שטאַנדפּונקט

די גרופּע האַנדווערקער־קירשראָטצעס.

505

מעלדונג.

אַכטונג פריזיר־מייסטער!

אַלע פריזיר־אינהאַבער ווערען געבעטען צו קומען מאָרגען מיטוואָך, דעם 19 ד. ח. האַלב 9 אָוונט אין פעראיינס־לאָקאַל פּאָלודניאָוואַ 4 וועגען זעהר דרינגענדע פאַך־אַנגעלעגענהייטען.

507

פרייע טריבונע.

צו דער היינטיגער ערעפענונג פון דער נייער יודישער האַנדווערקער־באַנק אויף פּאָמאָרסקאַ 15.

צו אַלע מאַגאַזין שניידער־מייסטער!

איהר ווייסט פון דער פערגאַנגענהייט וויפיל עס קומט אויס צו ליידען דעם מאַגאַזין־שניידער פון דוחק אין אַ קרעדיט.

מיר מאַגאַזין־שניידער־מייסטער זענען געצוואונגען צו נעהמען וועקסלען פון אונזערע מאַגאַזינער. עס טרעפט אָבער ביי אונז גאַנץ אָפט, אַז מיר דרעהען זיך אַרום טעג אין גאַס און מיר זוכען עמיצען צו דיסקאָנטירען די דאָזיגע וועקסלען. אונז קומט אויך אָפט אויס צו ליידען פון אַרבייטסלאָזיגקייט. אָדער לאָקאַוטען און אין אַזעלכע שווערע מאָמענטען זוכען מיר ערגיץ וואו זיך צו קענען ראַטעווען, אַז מיר זאָלען קענען דערהאַלטען די שווערע צייטען. ניט איינמאָל האָט איהר שוין געפאָדערט פון דער פערוואַלטונג, אַז זי זאָל פאַר אייך עפּעס טוען אויף דעם דאָזיגען געביט. אָבער יעדעס מאָל האָט זיך אונז דאָס ניט איינגעגעבען, ווייל אויף דער עקזיסטירענדער האַנדווערקער־באַנק האָבען מיר ניט געהאַט קיין אייגענעם און אַליין האָבען מיר ניט געקענט שאַפען אַזאַ קרעדיט־אינסטיטוציע.

יעצט אָבער האָט זיך אונז איינגעגעבען צוזאַמען מיט אַנדערע האַנדווערקער־פעראיינען, צו שאַפען אַנ'אייגענע קרעדיט־אינסטיטוציע, וועלכע זאָל אונז קענען קומען צו הילף אין שווערע מאָמענטען.

דעריבער חברים! אויב איהר ווילט זיך ראַטעווען אייער עקזיסטענץ און אַז אייערע פּע דינסטען זאָלען ניט אַריינפאַלען אין די הענד פון די „ליכוואַנשעס". זאָלט איהר זיך פערשרייבען מאַסענווייז אַלס מיטגלידער אין דער נייער האַנדווערקער־באַנק, און קומען צו דער פייערליכער ערעפענונג וואָס קומט־פאָר היינט דינסטאָג אין ענגלישען זאַל.

די פערוואַלטונג פון מאַגאַזין־שניידער־מייסטער־פעראיין.

צו אַלע בעקער־מייסטער.

די ערעפענונג פון דער נייער יודישער האַנדווערקער באַנק, וואָס קומט פאָר היינט דינסטאָג ווערט געוויס בלייבען אַלס איינע פון די שענסטע דאַטעס אין דער געשיכטע פון לאָדזער האַנדווערקערטום. פאַר אונז יודישע האַנדווערקער, בעקער, וועלכע האָבען אויסצושטעהן אַ געוואַלטיגע קאָנקורענץ־קאַמף, איז די קרעדיט־פראַגע אַ לעבענס־זאַך. אָהן אַ ביליגער הלואה קענען מיר בשום אופן ניט עקזיסטירען ביי דער איצטיגער שווערער צייט.

דעריבער זענען מיר געצוואונגען געוואָרען צוזאַמען מיט די אַנדערע לאָדזער האַנדווערקער־אָרגאַניזאַציעס צו צוטרעטען מיט אַ קורצע צייט צוריק צו שאַפען די נייע יודישע האַנדווערקער־באַנק. די באַנק איז שוין דאָ — און מיר פייערן היינט די ערעפנונג.

צו דעם יום־טוב פון שאַפען און בויען רופען מיר אַלע אונזערע מיטגלידער און פריינד און בכלל דעם גאַנצען לאָדזער יודישען האַנדווערקערטום.

מיט אַכטונג

די פערוואַלטונג פון בעקער־מייסטער־פעראיין אין לאָדז.

צו אַלע וועבער־מייסטער!

נאָך שווערע איבערלעבענישען, שאַפען מיר סוף־כל־סוף פאַר אונז אַנ'אייגענע באַנק. מיר וועבער ווייסען זעהר גוט דעם טעם פון בעקומען ווי ניט איז עטליכע גילדען. דער רעטונגס־קאָמיטעט איז פאַר אונז געשלאָסען. היינט ווי זאָלען מיר זיך ווענדען נאָך אַ הלואה. ווער קען און וויל אונז העלפען? נאָר מיר אַליין, מיר אַליין האָבען איצטער צוזאַמען מיט אַנדערע לאָדזער האַנדווערקער פעראיינען געשאַפען פאַר זיך אַ באַנק.

היינט, דינסטאָג קומט פאָר די ערעפנונג. דאָס איז אַ באַנק, וואָס מיר האָבען געבויט מיט אונזער שווייס און דעריבער קומט אַלע צו דער עפענונג און פרייט זיך צוזאַמען מיט די בויער.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג.

וואָס ווערט פאָרקומען אויפ'ן מאַסקען־באַל פון דער יודישער פּרעסע?

מיר ברענגען נאָר אַ קליינעם טייל פון דעם גרויסן פּראָגראַם.

די אָרגאַניזאַטאָרען פון דעם גרויסען מאַסקען־באַל פון דער יודישער פּרעסע אין לאָדז האָבען זיך ניט גענאַרט, ווען זיי האָבען פּראָאויסגעזאָגט, אַז דער מאַסקען־באַל פון דער יודישער פּרעסע, ווערט זיין אַנ'אמת'ער פאָלקס־באַל פאַר אַלע און פון אַלע.

און באמת: די פעראינטערעסירונג אין יודישען לאָדז איז אַזוי גרויס, אַז אומעטום רעדט מען און מען גרייט זיך צום 29־טען יאַנואַר צו קומען אין „אימפּעריאַל".

וואָס ווערט אייגענטליך זיין אויפ'ן מאַסקען באַל?

דער ערשטער שטאָק פון גרויסען זאַל, וועלכער נעמט אַריין איבער 3000 פּערזאָן, ווערט זיין הערליך דעקאָרירט דורך אַ רייה קינסטלער־מאָלער מיט'ן בעקאַנטען יצחק ברוינער און מאַנע קאַץ בראָש. אין דעם זאַל וועלען אויך פאָרקומען אַטראַקציעס, ווי: ספּעציעל־בעבויטע קאַרוזעלעס, רעוויע פון בעקאַנטע מאַסקען־טיפּען; באַלעט־אויפטריט אונטער דער לייטונג פון דעם בעריהמטען באַלעט־מייסטער נעסטלבערגער; רעוויע פון קאַריקאַטורען אויף בעקאַנטע לאָדזער פּערזענליכקייטען; זשורנאַליסטען־מאַרש אונטער אַקאָמפּאַניאַמענט פון ספּעציעל־אָנגעשריבענער מוזיק דורך הענעך קאָהן און ווערטער משה בראָדערזאָן; פאָטאָגראַפישע אויפנאַהמען אויפ'ן אָרט און אז. וו. א. וו.

אונטען אויפ'ן פּאַרטער וועלען זיך געפינען: דער בופעט, באַר, קאַוויאַרניע און קיאָסקען; ס'ווערט פאָרקומען אַ וואַריעטע־פּראָגראַם מיט'ן אָנטייל פון די בעסטע אַרטיסטישע קרעפטען און בעזונדערס פון דער לאָדזער יודישער טעאַטער־סטודיע, וועלכע ווערט אויפפיהרען צירק־אַרטיג אַנ'אַקטואַליזירטען פאָלקס־שפּיל.

און וואַל־כולם־טענץ, טענץ און טענץ ביז אין ווייטען ווייסען טאָג אַריין.

דאָס איז אָבער נאָך ניט אַלץ.

די בעוועלדערונג פון ארץ-ישראל.

(געדאַנקען צו חמשה עשר בשבט).

אַמאָל אין ארץ-ישראל געווען געבענשט מיט זעהר פיל נאַטירליכע וועלדער. אַ גרויסער טייל פון די ארץ-ישראל דיגע בערג, וועלכע זעהען איצט אויס אַזוי נאקעט און וויסט, איז אין אַמאָליגע צייטען געווען בעדעקט מיט וועלדער. עד היום זענען נאָך פערבליבען רעשטען פון אור-אַלטע וועלדער, וועלכע זענען נישט איינגאַנצען פערניכטעט געוואָרען, ווי למשל „חרשת הגויים" ביי דעם שאָסע פון חיפה קיין נהלל, אויף דעם כרמל, אין דער אומגעגענד פון זכרון-יעקב – אין שומרון, די וועלדער אויף דעם וועג פון עכו קיין צפת, דער אור-אַלטער וואַלד אין דרום-זייט פון חברון, דאָס זענען די איבערגעבליבענע עדות פון די אַמאָליגע וועלדער-לאַנדשאַפטען, וואָס מען האָט געקענט זעהען אומעטום אין לאַנד.

וועלען מיר זיין ביכולת צפצוהיטען כאָטש אַט די ווייניגע וואַלד-שרידים, אַז זיי זאָלען נישט אין גאַנצען פערניכטעט ווערען? וועט זיך אונז איינגעבען נאָך אַמאָל צו בעדעקען די שפּיץ בערג מיט וועלדער ווי אַמאָל? וועלען מיר קענען בעלעבען די אור-וועלדער און מיט זיי אויך דעם באָדען אין די בערג געגענדען?

איך וויל דאָ בקצור, אין אַלגעמיינע שטריכען, אָנצייכענען די וועגען, וועלכע דאַרפען פיהרען דערצו, אַז אין פערלויף פון דער צייט זאָל אין אונזער לאַנד געשאַפען ווערען אַ וואַלד-ווירטשאַפט.

קודם כל דאַרף מען זעהען ווירקען, אַז די רעגירונג מיט איהר מאַכט, זאָל ריכטיג בעשיצען די נשארים פון די אור-אַלטע וועלדער אין אינזער לאַנד. די וואַלד-נשארים זענען נישט ווייניגער וויכטיג און ווערטפול, ווי די נשארים פון דער אור-אַלטער קולטור, וועלכע די רעגירונג און פערשידענע געזעלשאַפטען פון אַלע קולטורעלע פעלקער בעמיהען זיך צו ענטדעקען און צו בעשיצען.

עס זענען פערהאַן ספּעציעלע געזעלשאַפטען, וואָס היטען און בעשיצען אַט די אַלטערטימער און עס איז שוין אַפילו פערהאַן אויך אַ יודישע געזעלשאַפט, וועלכע איז געגרינדעט געוואָרען מיט דעם זעלבען צוועק. אָבער עס איז נאָך נישטאָ קיין יודישע געזעלשאַפט, וועלכע זאָל מאַכען פאַר איהר אויפגאַבע צו בעוואָרנען און בעשיצען די נשארים פון די אור-אַלטע וועלדער.

ווייטער דאַרף מען גאַנץ ערנסט און שטרענג פאָדערען פון דער רעגירונג, זי זאָל בעשיצען יעדען אָנפאַנג פון נייער בעוועלדערונג אין לאַנד. די רעגירונג פון איהר זייט טוט זעהר ווייניג פאַר דער בעוועלדערונג פון אונזער לאַנד און עס איז שוין געקומען די צייט, אַז צווישען אַלע אַנדערע פאָדערונגען אונזערע זאָלען מיר איה" שטעלען אויך די פאָדערונג.

אויסערדעם דאַרפען מיר זעלבסט אַריבער צו ברייטערע אַקציעס פון די, וועלכע מיר האָבען דורכגעפיהרט אין דער פריהערדיגע עפּאָכע פון מאַרבעריייטונגען, מיר דאַרפען אַריבערגעהן פון דער פּאַנטאַסטישער צו ריכטיגער בעוועלדערונג.

וואָס אָנבעלאַנגט דעם קרן קימת, דאַרף ער די בעוועלדערונג בעטראַכטען אַלס איינע פון די אויפגאַבען, וועלכע ער דאַרף ענטוויקלען און פּלאַנען מיט מעהר ענערגיע און מיט אַ שנעלערען טעמפּאָ ווי ביז איצט.

עס איז די אויפגאַבע פון דעם קרן-קימת צו בעוועלדערען אַלע זיינע לענדערייען, וועלכע זענען נישט פּאַסיג פאַר אַגריקולטור. דער קרן קימת בעזיצט איצט אַזעלכע 10,000 דונאַם באָדען. און עס וואָלט זעהר גוט געווען ווען מיר וואָלטען בעוויזען צו בעוועלדערען די 10,000 דונאַם אין פערלויף פון די נעכסטע עטליכע יאָהר.

אויסערדעם איז פערהאַן נאָך אַ מעגליכקייט צו פערגרעסערען דעם וואַלד-שטח אויף דעם נאַציאָנאַלען באָדען.

די מתישבים אין די נייע קאָלאָניעס און ווירטשאַפטען, וועלכע זענען אין דער לעצטער צייט געגרינדעט געוואָרען אויף דעם קק"ל-באָדען האָבען זעלבסט און מיט די קרן היסוד-מיטלען אָנגעפאַנגען צו פלאַנצען וועלדלעך, אַלס אַ צווייג פון דער ווירטשאַפט און נעבען נהלל, תל-עדשים, א. ד. ג. גרינען שוין איצט שעהנע וועלדלעך, וואָס די מתישבים זעלבסט האָבען געפלאַנצט און פלעגען מיט בעזונדערער ליבע. עס איז איצט פערהאַן אַ מעגליכקייט, אַז שוין אין אָנהויב פון זייער קאָלאָניזאַציע אויף דעם קק"ל-באָדען זאָל מען אין יעדען נייעם מושב קומען צו אַ פערשטענדיגונג מיט די מתישבים און מיט דעם קאָלאָניזאַציאָנס-דעפּאַרטאַמענט פון דער ציונ. אָרגאַניזאַציע, זיי זאָלען אויף זיך נעהמען מיט אייגענע מיטלען אָדער מיט די מיטלען פון דעם אינסטיטוט, וועלכער קאָלאָניזירט זיי, צו פערפלאַנצען מיט וואַלד-בוימער אַ שטח, לאָמיר זאָגען, 10% פון דעם באָדען, וועלכען זיי האָבען בעקומען.

מען דאַרף וויסען, אַז אין די אייראָפּעאישע לענדער זענען בעוועלדערט אין דורכשניט 30% פון אַלע לענדערייען. אויב אין פערלויף פון אַ געוויסער פּעריאָד וועלען מיר דערגרייכען, אַז וועג געשטענס אַ טייל פון דעם פּראָצענט פון אונזער נאַציאָנאַלען באָדען וועט זיין בעוועלדערט — וועלען מיר קענען זיין צופרידען.

ירושלים.

י. עטינגער, אַגראָנאָם.

מיר און זיי.

(ענדע פון 3-טע זייט).

וואָס קענען נאָך מקנא זיין עכטקייט, זענען אונז מקנא.

אָבער פיל, זעהר פיל ווילען היילען זייער קראַנקען נאַציאָנאַלען געוויסען מיט באַבסקע רפואות.

מיט גרויסע און קאַלטע נדבות.

און געלד געהט געוועהנליך פון קעשענע און נישט פון האַרצען, איז געלד קאַלט און גליטשיג...

האָבען די שווערע מיליאָנען פון באַראָן הירש אַזוי ווייניג אויפגעטון.

און נישט דער דייטשער הילפס-פעראיין און נישט די אַליאַנס האָבען געהאַט דעם איינפלוס אויף דעם יודישען לעבען.

דער מזרח - יודישער אינטעליגענט, וואָס האָט געלעבט מיט'ן פאָלק, דער מזרח - יודישער לעהרער, שרייבער או טהוער, וואָס זענען געשטאַנען ביים קוואַל פון פאָלקס - לעבען האָבען דאָס לעצטע און ריכטיגע וואָרט געזאָגט.

מיר האָבען געבויט דאָס נייע יודישע לעבען.

מזרח יודישע קינדער זענען אַוועק קיין ארץ ישראל אַקערען מדבריות, אויסלעגען וועגען אויף טויזענד יעהריגע וויסטענישען און פערוואַנדלען פערשמאַכטע שטיקער ערד אין בליהענדע שטעט און דערפער.

מזרח יודען האָבען אַליין אָנגעהויבען שאַפען די יודישע ישובים אין קרים.

מיר או זיי – ווער איז גערעכט און ווער האָט געזיגט?

דער סך הכל איז אַ קלאָרער.

מיר און זיי –

מיר לעבען מיט אַלע חושים.

און זיי גוסס'ן.

מיר לעבען און שאַפען.

און זיי זענען עקר'ס.

מיר און זיי –

מיט אונז הויבט אָן די וועלט צו רעכענען זיך.

און זיי בעמערקט מען נישט, זיי זענען אַריינגעפאַלען אין דעם אַלגעמיינעם טאָפּ און צושטויסט און צופּיצעלט געוואָרען.

(מאָרגען זשורנאַל).

יודישע עצות.

אין דער דאָזיגער אָפּטיילונג גיט די רעדאַקציע פון „נייעם פאָלקסבלאַט" ענטוואָרטען אויף יורידישע אָנפראַגען. וואָס ווערען צוגעשיקט נאָר שריפטליך פון אונזערע לעזער.

קופּאָן.
יורידישע אָפּטיילונג
פון „נייעם פאָלקסבלאַט"
בהם דערלאַנגען אַן אָנפראַגע אויף אַ יורידישע עצה דאַרף צוגעלעגט ווערען דער קופּאָן מיט דער דאַטע פון טאָג, ווען די אָנפראַגע ווערט אַריינגעגעבען. אויף אָנפראַגען אָהן קופּאָן וועט קיין ענטפער נישט געגעבען ווערען.
גילטיג דעם 18. יאַנואַר 1927.

2908. רעכטמאַן.

עס איז אַ פראַגע, צו אייער שוואָגער וויל קומען קיין פוילען אויף שטענדיג אָדער בלויז צייטווייליג. אין ערשטען פאַל מוז ער האָבען אַן ערלויבניש פון וואָיעוואָדא פון דעם אָרט, וואו ער וויל זיך בעזעצען. די בקשה צום וואָיעוואָדע וועגען אַזאַ ערלויבניש, מוז דערלאַנגט ווערען דורך דער פערמיטלונג פון אָרטיגען פוילישען קאָנסול אַמט. בכדי צו קומען בלויז אויף אַ בעשטימטע צייט איז בעדאַרפען אַרויסצוגעבען אַן ערלויבניש דער קאָנסול אַליין. געוויס. קאָן אַ צייטווייליגע ערלויבניש אויסגעביטען ווערען אויף אַ שטענדיגע אָבער נאָר אין אויסנאַהמס פאַלען.

2909. אַ קאָלאָניאַל-סוחר.

אויף דעם אורטייל פון דער שטראָף אָפּטיילונג ביים רעגירונגס-קאָמיסאַריאַט האָט איהר דאָס רעכט אין משך פון 7 טעג צו דערלאַנגען אַ בקשה דורך דער פערמיטלונג פון דערמאָנטען אַמט, אַז דער ענין זאָל איבערגעשיקט ווערען אין פרידענס-געריכט. פערגלייכט זיך אויפ'ן אַרטיקעל 5 פון דער פעראָרדנונג פון מלוכה-פּרעזידענט פון 31. אויגוסט 1926 וועגען פערזיכערן דאָס בעזאָרגען מיט אַרטיקלען פון אַלגעמיינעם געברויך.

2910. אַ פרעמדער.

די פרוי און קינדער ביז 16 יאָהר קאָנען פיגורירען אויף אייער פּאַס.

2911. שטעגליני.

עס האַנדעלט זיך אין דעם, צו דער בעל-חוב האָט גענצליך נישט געצאָהלט אין די אָפּגעמאַכטע טערמינען אָדער בלויז פערשפּעטיגט. אין ערשטען פאַל קאָן דער אָבמאַך וועגען ענטשעדיגונג זיין גילטיג. אין צווייטען פאַל האָט איהר דאָס רעכט צו פאָדערן בלויז אַ געזעצליכען פּראָצענט פאַר דער פערשפּעטיגטער צייט.

2912. אַ לעזער פון גריגעם מאַרק.

דעם מיליטער-שטייער דאַרף מען בעצאָהלען אָנהויבענדיג פון יאָהר 1926. פערפליכטעט צו בעצאָהלען דעם שטייער זענען די פּאָבאָראָווי, וועלכע זענען געשטאַנען אין יאָהר 1925.

2913. אַ ליבעראַלער פּראָפעסיאָנאַליסט

עס איז אַ פראַגע, ווענען וואָס פאַרע פּראָפעסיע האַנדעלט זיך אייגענטליך. בנוגע דאָקטוירים, אַדוואָקאַטען און עהנליכע פרייע פּראָפעסיעס. וועלכע האָבען געזעצליך אָנערקענטע אָרגאַניזאַציעס, וואָס בעקעמפען אויף אַ דיסציפּלינאַרישען אופן אַליין די געגענזייטיגע קאָנקורענץ, האָט דער אוסטאַוו פון 2. אויגוסט 1926 וועגען בעקעמפען די נישט אָנשטענדיגע קאָנקורענץ נישט קיין אָנווענדונג.

2914. אַ רעסטאָראַטאָר.

דער נייער סקאַרבאָווי שטראָף-אוסטאַוו איז אַריינגעטרעטען אין קראַפט דעם 1. יאַנואַר 1927 און דעריבער ווערען די בעשטימונגען פון 5 און 6. באַנד פון רוסישען סוואָד זאַקאָנאָוו וועגען שטראָפען פאַר אַקציז-פערברעכענס שוין מעהר נישט אָנגעוואַנדען.

2915. ל.

דער סקאַרב קאָן צוטרעטען צו דער היפּאָטעק אויב פון אייך איז נישט מעגליך אויף אַן אַנדערען אופן איינצומאָנען די 500 זל. פאַר'ן פּאַס.

2916. אַ לעזער פון גלובנא זעליג ב.

אויב איהר ווילט אויסטוישען אייערע ווערט פּאַפּירען אויף קאָנווערסירטע, דאַרפט איהר נישט בעצאָהלען קיין שום סטעמפּעל-אָפּצאָהל.

אַ קריסטליך מיידעל אַלאַרמירט אין וואַרשא, אַז אַ יודיש מיידעל האָט זי בערויבט.

איבער פראַנציסקאַנער גאַס איז געלאָפען אַ קריסטליך מיידעל און געשריגען בקול רם: „כאַפּט אַגנב'טע", „כאַפּט אַ גנב'טע" און „געוואַלד מיין דאָלאַר" „געוואַלד מיין דאָלאַר". די געוואַלדען, וועלכע האָבען אָבגעהילכט איבער דער גאַנצער לענג און ברייט פון דער גאַס, האָבען תיכף אַרויסגערופען אַ גרויס צוזאַמענגעלויף. די פּאָליציאַנטען, וואָס שטעהען אויף עק פראַנציסקאַנער און נאַלעווקיס, ווי אויך אויף עק פראַנציסקאַנער און באָניפראַטערסקאַ, האָבען זיך געלאָזט לויפען אין דער ריכטונג, פון וואַנען עס האָבען זיך געהערט די הילף-רופען. אָנקומענדיג אויפ'ן אָרט, האָבען זיי געזעהען, ווי איין מיידעל האַלט די צווייטע ביי די הענד און ארום זיי שטעהט פערזאַמעלט אַ גרויסער המון. די, וואָס האָט געמאַכט דעם אַלאַרם, האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס די 16-יעהריגע אַנאַסטאַזיאַ פּלושינסקאַ (סטאַווקי 41 וו. 52), וועלכע האָט דערצעהלט פאָלגענדע געשיכטע: פון דער פירמע „עקאָנאָמיאַ" (פראַנציסקאַנער 31) האָט זי אָבגענומען 8 שטיק 1-דאָלאַר-באַנקנאָטען און איין 2-דאָלאַר-באַנקנאָט.

היות ס'איז איהר דאָס ערשטע מאָל אין לעבען אויסגעקומען צו האַלטען דאָלאַרע אין האַנד און נישט קענענדיג זיך אויף זיי, איז זי געווען אַ בעלן צו וויסען, וואָס פאַר אַ ווערט זיי האָבען אין פוילישע זלאָטעס. דעריבער האָט זי זיך גענ'ן אַרויסגעהן פון טויער (פראַנציסקאַנער 31), געווענדעט צו אַנאונבעקאַנטער סוחר'טע, וועלענדיג זיך פון איהר דערוויסען וועגען דעם אמת'ן ווערט פון דאָלאַר. אין דעם מאָמענט זאָל די אונבעקאַנטע סוחר'טע האָבען ביי איהר אַרויסגעריסען פון דער האַנד דאָס פּעקעל דאָלאַרען. אויף איהרע געוואַלדען, זאָל די סוחר'טע האָבען צוריקגעגעבען נאָר 5 שטיק 1 דאָלאַר-באַנקנאָטען און איינעם פון 2 דאָלאַר. ערשט ווען פּלושינסקאַ האָט געשריען, אַז מען האָט זי בע'גנב'עט האָט די סוחר'טע צוגעגעבען נאָך איין ציקנייטשטען דאָלאַר-באַנקנאָט, פערגעסענדיג זיך, אַז מעהר האָט זי נישט. די, וואָס פּלושינסקאַ האָט געהאַלטען ביי די הענד, האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס שרה מערזנער 18 י. אַ. וועלכע זאָל דאָס האָבען געווען די סוחר'טע, וועלכע האָט ביי איהר צוגעכאַפּט די דאָלאַרען און נאָכהער זיי צוריקגעגעבען מיט 2 ווייניגער. ווערענדיג פערהאַלטען, האָט מערזנער געטענה'ט, אַז זי ווייסט פון גאָרנישט צו זאָגען. זי איז געוואָרען רעווידירט און קיין שום דאָלאַר-באַנקנאָטען האָט מען ביי איהר נישט געפונען.

שרה מערזנער האָט ווייטער ערקלערט, אַז די גאַנצע מעשה געגען איהר איז נישט מעהר ווי אַ בלבול, ווייל פּלושינסקאַ, פערלירענדיג אַוודאי 2 דאָלאַר, האָט בכיון סימולירט אַ גנבה. זי האָט מורא געהאַט פאַר דער שטראָף פון די עלטערען, פאַר וועלכע זי איז געווען אין דער פירמע „עקאָנאָמיאַ" אָבנעהמען די 10 דאָלאַר. דעריבער איז ביי איהר אין דער פאַנטאַזיע געבוירען געוואָרען דער געדאַנק וועגען אַ גנבה אָדער בערויבונג. נאָכ'ן צונויפשטעלען אַ פּראָטאָקאָל, איז שרה מערזנער געוואָרען בעפרייט, און דער ענין איז אַריבער צום געריכט.

Dr. med. H. LUBICZ
צעגעלניאַנא 43, טעל. 41-32.
ספּעציאַליסט פאַר הויט, העמערוידאַל און סעקסואַל-שוואַכע קראַנקהייטען. בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-לאַמפּען (האָר-אויספאַל)
נעמט אָן פון 8—10 און פון 5—8 אָוונט

Dr. med.
EYCHNER Jakób
Aleja 1-go Maja 16, Tel. 11-24
צוריקגעקעהרט.
אינערליכע- און קינדער - קראַנקהייטען.
נעמט אָן פון 6–7, זונטאָג פון 3–4

Dr. med. I. WAJNBERG
Cegielniana 47 tel. 26-02
אינערליכע קראַנקהייטען. כעקעט, לונגען און האַרץ-קראַנקהייטען בעשטראַלונגען מיט קוואַרץ-ליכט בערג-זון.
נעמט אָן פון 3—5 נאָכמיטאָג

Dr. PRYBULSKI
צוריקגעקעהרט.
נאַלעווקי 1, טעלעפאָן 25-38
ווענערישע און האָר - הויט - קראַנקהייטען, מענער-שוואַכע, בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל), רענטגען-שטראַהלען.
נעמט אָן פון 9—1 און פון 4—8 אָוונט, דאַמען: פון 4—5 נאָכמ.

WYTWÓRNIA ZNAK TOWAROWY
ANUSOL
PODRABIAŃ
GOEDECKE & Co
WYPRÓBOWANY I WYGODNY SPROWADZAJĄCY ULGĘ W CIERPIENIACH
LECZNICZY ŚRODEK PRZECIWKO
HEMOROIDOM
CZOPKI ANUSOL
PRAWDZIWY TYLKO W PUDEŁKACH Z PLOMBĄ DO NABYCIA WE WSZYSTKICH APTEKACH I SKŁADACH APTECZNYCH.
JENERALNI PRZEDSTAWICIELE NA RZECZPOSPOLITĄ POLSKĄ
DOM HANDLOWY
ED. KOCH i W. BORMANN
WARSZAWA
UL. BODUENA №1.

די ארץ-ישראל רעגירונג

און דאָס יודישע שול-וועזען.

ירושלים (יט"א) אין צוזאַמענהאַנג מיט'ן בעשלוס פֿון דער ארץ-ישראל רעגירונג צו דעקען טיילווייז דעם בודזשעט פֿון יודישען שול-וועזען אין הסכם מיט די פֿאָדערונגען פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע וועגען וואָס מיר האָבען מיטגעטיילט טעלעגראַפֿיש, איז אינטערעסאַנט איבערצוגעבען אַ קורצען איבערבליק וועגען דער בעציהונג פֿון דער ארץ ישראל רעגירונג צו די פֿאָסטולאַטען פֿון יודישען ערציהונגס-וועזען אין משך פֿון די לעצטע יאָהרען. ווי בעקאַנט, האָט ד"ר ווייצמאַן אין זיין בריף צום נציב העליון לאָרד פּלומער, וואָס ער האָט בייגעלעגט ביים מעמאָראַנדום צום פֿעלקער-בונד, אנגעוויזען אַז די אַנטערשטיצונג מצד דער רעגירונג פֿאַר'ן יודישען שול-וועזען איז ווייט נישט קיין בעפֿרידיגענדע און בעטרעפֿט נאָר אַ גאַנץ קליינעם טייל דערפֿון, וואָס עס קוסט די יודען לויט זייער צאָהל און בעשטייערונג.

דער מיטגליד פֿון דער מאַנדאַט-קאָמיסיע ה' פֿרער דיאַנדראַד, וועלכער האָט רעפֿערירט דעם מעמאָראַנדום פֿון דער ציוניסטישער אָרגאַניזאַציע און ועד-הלאומי האָט אָנגעוויזען, אַז די פֿאָדערונגען בנוגע דעם שול-וועזען זענען גערעכטע. הגם די ארץ-ישראל רעגירונג האָט ערקלערט, אַז די סובסידיעס פֿון דער רעגירונג פֿאַר דעם ערציהונגס-וועזען דאַרפֿען נישט זיין אונבעדינגט פּראָפּאָרציאָנעל צו דער צאָהל און בעשטייערונג פֿון יעדער טייל פֿון דער בעפֿעלקערונג, איז אָבער דער רעפֿערענט געווען ביי דער מיינונג, אַז אַלע שולען אין לאַנד דאַרפֿען געניסען פֿון רעגירונגס-אונטערשטיצונגען.

ערשטע אַלאוקראַינישע בעראַטונג

וועגען דער אַרבייט צווישען נאַציאָנאַלע מינדערהייטען.

מאָסקווע, (יט"א) דעם 8 יאַנואַר האָט זיך אין כאַרקאָוו געעפֿענט די ערשטע אַלאוקראַינישע בעראַטונג פֿון נאַציאָנאַל-מינדערהייטס-טוער. אין דער בעראַטונג האָבען אַנטייל גענומען פֿאָרשטעהער פֿון אַלע נאַציאָנאַלע מינדערהייטען אויף אוקראַינע.

דער פֿאָרשטעהער פֿון דער אוקראַינישער קאָמוניסטישער פּאַרטיי זאַטאָנסקי האָט בעגריסענדיג די בעראַטונג, אָנגעוויזען אויף דער שעדליכקייט פֿון דער אוקראַיניזירונג, ווען זי ווערט דורכגעפֿיהרט נישט ווי געהעריג.

דער רעדנער ברענגט אַ רייהע ביישפּילען, וועלכע בעווייזען ווי אומגעלומפּערט עס ווערט אָפֿט דורכגעפֿיהרט די אוקראַיניזאַציע: אין קיעוו, צום ביישפּיל, איז אָפּגעזאָגט געוואָרען פֿון זיין פּאָסטען אַ 70-יעהריגער קברות יוד דערפֿאַר, וואָס ער קען נישט קיין אוקראַיניש, פֿון די טראַמוואַי-פֿיהרער פֿאָדערט מען זיי זאָלען דוקא קענען אוקראַיניש, הגם זיי איז שטרענג פֿאַרבאָטען צו רעדען בשעת דער אַרבייט...

זאַטאָנסקי ווייזט אויך אָן אויף די פֿעהלערען, וואָס עס זענען בעגאַנגען געוואָרען אין דער יודישיזאַציע, אַז אויב אַ קינד פֿאַרשטעהט יודיש, מוז עס זיך לערנען דוקא אין אַ יודישער שול. געווען אַ פֿאַל, ווען מען האָט אַ שילער צופֿעליג אַ זאָג געטהון: „קאָנסט געהען אַהיים" און אַז דער שילער האָט פֿאַרשטאַנען און געוואָלט געהען אַהיים, האָט מען איהם ערקלערט, אַז ער דאַרף זיך לערנען אין אַ יודישער שול, דער רעדנער האַלט, אַז אַזעלכע פֿאַלשע אויסטייטשונגען און פֿערקריפּלונגען דאַרפֿען בעזייטיגט ווערען, ווייל דאָס שטימט נישט מיט די נאַציאָנאַלע פּרינציפּען פֿון דער ראַטען-מאַכט.

עס קלינגט שוין אין גאַנץ לאָדז,

אַז אַלע אָרט ביוראָס. פֿאַבריקען. רעסטאָראַנען. אַפּטייקען אין אַלע געשעפֿטען, פֿינאַנס-, אַדמיניסטראַטיווע און קאָמונאַלע אינסטיטוציעס ווערען אָנגעשטעלטע, אַמביציעזע און אַמביציעסטע ערלעדיגט אין ביוראָ

„פּאַלאַניאַ" אַלעיאַ 1 מאַי 7.

ווינטיגע בעמערקונג: טעגליך פֿון 5 ביז 7 ווערען ערטיילט עצות און אָנווייזונגען אין אַלע שטייער-אַנגעלעגענהייטען דורך ה' ליאָן שוויצער איבערזעצונגען: האַנדעלס און פּריוואַט קאָרעספּאָנדענץ, קאָנטראַקטען, פּראָטעסטירטע וועקסלען ווערען אָנגענומען אויפֿצומאַנען מיט איינענע קאָסטען.

מיטגלידער פֿון פּראָפֿעסיאָנעלע פֿעראיינען צאָהלען 25% ביליגער.

אַ מתנה, וואָס שפּריצט מיט פֿייער.

אַ נעהמער שליח מיט אַ געהיימנישפֿול-קעסטעלע.

אין וואַרשא האָט פּאַסירט פֿאָלגענדע געשיכטע: צו דער פֿאַמיליע פּאַבינסקי אויף זשיכנע 18 איז אַריינגעקומען אַ יונגערמאַן מיט אַ קעסטעלע אין האַנד.

ווען פֿרוי פּאַבינסקאַ האָט אַ צווייט מאָל אַ פֿרעג-געטהון — „ווער איז?" — האָט דער יונגערמאַן אויסגעשריען: „איך האָב אַ מתנה פֿאַר אייער טאָכטער בראָניסלאַווא. איך מוז די מתנה אָפּגעבען איהר אַליין אין דער האַנד".

פֿריילין בראָניסלאַווא איז אונטערגעקומען צו דער טיר און דאָס קעסטעלע צוגענומען. דער געהיימניספֿולער שליח האָט זיך העפֿליך פֿערנייגט און אָוועקגעגאַנגען.

ווען ביידע פֿרויען האָבען נייגעריג אויסגעוויקעלט די מתנה, האָבען זיי דערפֿיהלט, אַז אין קעסטעלע איז פֿאַראַן עפּיס אַ פֿליסיגקייט. אין אַ קורצער ווייל אַרום האָט פֿון קעסטעלע פּלוצלונג אַ זעץ געטהון ווי פֿון אַ פּאָמפּ אַ שטראָם פֿון אַ שוואַרצער, זעהר שאַרפֿער פֿליסיגקייט. גלייכצייטיג האָבען ביידע פֿרויען אַרויסגעלאָזט אַ גרויליך געשריי פֿון ווייטאָג. די פֿרויען זענען מיט אָפּגעברענטע פּנים'ער אָפּגעשפּרונגען אָן אַ זייט, אָוועקשליידערענדיג די פֿייוועלשע מתנה אויף דער ערד.

אויף די געשרייען זענען זיך צונויפֿגעלאָפֿען שכנים, וועלכע האָבען אַרויסגערופֿען די „פּאָגאָטאָוויע". דער דאָקטאָר האָט אין אַ שווערען צושטאַנד אָפּגעפֿיהרט בראָניסלאַווא אין שפּיטאָל.

די ערשטע אויספֿאָרשונג אויפ'ן אָרט האָט פֿעסטגעשטעלט, אַז דאָס קעסטעלע האָט געהאַט אַ ספּעציעלען מעכאַניזם, וואָס האָט געבראַכט צום שפּריצען דעם זויער-שטאָף, בעת מען האָט אָנגעריהרט ביי אַן אַרויסגעשטעקט שפּיקעל שטריקעל.

ווער עס האָט דאָס דאָזיגע טייוועלשע מאַשינדעל איינגעשיקט איז מען זיך משער, ווייל בראָניסלאַווא האָט ערשט נישט לאַנג „נעגעבען איבער דער נאָז" אַ געוויסען „קאַוואַלער", וועלכער האָט זיך צו איהר געשידוך'עט.

ענטדעקט אַ גנבה אויף 300 טויזענד זל.

וואַרשאַ, 17. (טעלעפֿאָניש) נעכטען אַרום 3 פֿאַרטאָג האָט אַ נאַכט וועכטער אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ גאַס בעמערקט, ווי פֿון הויז נ. 129 איז אַרויס אַ פֿערדעכטיגער פּאַרשוין מיט אַ זאַק אויף דער פּלייצע. דער וועכטער איז איהם נאָכגעלאָפֿען און מיט דער הילף פֿון 2 פּאָליציאַנטען פֿערהאַלטען.

דער פֿערהאַלטענער האָט זיך אַרויסגעוויזען אַלס מאַריאַן ראַדזיקאָווסקי, אַ פּראָפֿעסיאָנעלער גנב (מאָסטאָווא 32); ער האָט געטראָגען אין זאַק קאָסטבאַרע פֿוטערס, ווי גאַרנאָסטאַיען, ווידרעס א. ד. ג. פֿאַר איבער 30 טויזענד זלאָטעס.

ס'איז באַלד קלאָר געוואָרען, אַז די גנבה שטאַמט פֿון פֿוטער-קראָם אויף מאַרשאַלקאָווסקאַ נ. 129, וואָס געהערט צו אַבראַהם פֿריימאַן (ניעצאַלאַ 9) און עדוואַרד האָפֿמאַן (וואַרעצקאַ 11), אונטער דער פֿירמע „רענאַרד".

מען איז באַלד צוגעטרעטען צו אַ רעוויזיע, און אין קעלער, וואָס געפֿינט זיך אונטער דער קראָם, האָט מען געטראָפֿען נאָך דריי גנבים, וועלכע האָבען אָנגעהויבען אַנטלויפֿען. צוויי פֿון זיי האָט מען פֿערהאַלטען; דער דריטער איז נעלם געוואָרען.

די פֿערהאַלטענע זענען וולאַדיסלאַוו זיעלינסקי, אַ קרוב פֿון באַנדיט (מילאַ 9) און פֿעליקס באַרטאַשאַק (כמיעלנאַ 31.)

זיי האָבען באַלד נאָכ'ן פֿערמאַכען ביינאַכט דאָס טויער, אויסגעהאַקט פֿון קעלער אַ לאָך אין דער פּאָדלאָגע פֿון קראָם און האָבען במשך פֿון דער נאַכט פֿערפּאַקט די גאַנצע סחורה, וואָס האָט זיך דאָרט געפֿונען.

נאָכ'ן אויפֿמאַכען דעם טויער, איז דער גנב רודזיקאָווסקי אַרויסגעשיקט געוואָרען דער ערשטער כדי צו ברענגען אַן אויטאָ, ער איז אָבער אומגליקליך פֿערכאַפּט געוואָרען. אין קעלער האָט מען געפֿונען אין זעק פֿערפּאַקטע פֿוטערס אויף 300 טויזענד זלאָטיס.

כאַראַקטעריסטיש איז, וואָס אַלע פֿערהאַלטענע גנבים זענען געזעסען צוזאַמען אין תפֿיסה, וועלכע זיי האָבען פֿערלאָזט ערשט מיט קנאַפּע 2 וואָכען צוריק.

מזמור שיר לכבוד החזן הר' משה קוסעוויצקי ליום השבת פרשת יתרו שקורין עשרת הדברות.

—◆◆—

הקבצו ושמעו אנשי שלומינו
חזן הגדול יבא לעירנו
זמירות ותשבחות יומר לבוראנו
נגינותיו עוד מצלצל באזנינו

משה קבל תורת הנגינה
שירה וזמרה בהשכל ובינה
המורה זאלאדקאָווסקע לראש פנה

קולו בהדר ישמח לבנו
וחן טוב מצא במטנינו
סופו לקבל המשרה בקהלתנו
עת לצעוק על העבר
וגם להשתדל לגמור הדבר
וכאשר מביהכנ"ס דווילקא המתפללים
יודעים ערכו ובשבחו ממללים
צדקתם אך לעולם עומדת
קוסעוויצקי להחיות לבם חומדת
יהי רצון לזכותם בהחזנות

פעם הזאת אגדל שמך
ניבים נעימים להקדים פניך
חשתי להפיצם לקראת בואך
מכתי יתדותי כגורל זמרותיך

הברכה ברכת כהנים אברכך
כל ימיך הצלחתך יזרח
החזנות בעירנו תגדל זכרך
נצח כלנו נשבחך כבארך

בע"ה יום שנכפל בו כי טוב לסדר משה ידבר שנת בזמרתך. 502

בעקאַנטמאַכונג.

די בעוואוסטע וואַרשאַווער פֿירמע א. נ. J. KRZYPOW האָט ערעפֿענט -:- אין -:-

לאָדז, 16 בענעדיקטאַ 16

אַ מעבעל-לאַגער

קויפֿט און פֿערקויפֿט אַלערליי מעבעל, דיוואַנעס, ניי-מאַשינען, ווי אויך גאַרדעראָבען. אַנטיקען און טעלצען. כ'קויף פּיאַנינאָס, און כ'צאָהל די העכסטע פּרייזען קומט און איבערצייגט אייך

682

קומט פֿון קאַנאַדאַ קיין פּאַריז

און דערשיסט זיין וואַרשאַווער כלה.

2.

זי האָט אָבער נישט געהאַט קיין חשק פֿערוואַנצלט צו ווערען מיט באָריס'ן אין פּאַלעסטינאַ. איהרע אַ חבר'טע, וואָס האָט זיך געלאָזען איינרעדען און איז געפֿאָהרען, האָט געשריבען, אַז עס איז דאָרטען שווער; מען האַרעוועט ווי די אייזלען. ניין, אין ארץ-ישראל — האָט פֿויגעלע געזאָגט איין מאָל פֿאַר אַלע מאָל — זי וועט נישט פֿאָהרען.

איז ביי באָריס'ן שוין רעכט געווען, צו בלייבען כאָטש אין וואַרשא, אַבי חתונה צו האָבען מיט איהר, מיט פֿויגעלען, באַלד אויפ'ן אָרט... אָבער פֿויגעלע האָט דאָס אויך נישט געוואָלט. ביי אַזאַ מינסטערע צייט חתונה האָבען אין וואַרשא, ביידע אָהן אַ גראָשען געלד! „אַ פּאָר מתים געהען טאַנצען"...

איז געבליבען, אַז מען זאָל אָוועקפֿאָהרען אין אַ נייעם לאַנד.

האָט באָריס מיט פֿויגעלען גענומען די געאָגראַפֿיע און אָנגעהויבען זוכען, אין וועלכע לענדער מען קאָן גאָך מאַכען אַ לעבען, אָהן קוואָטעס. האָט מען זיך אָפּגעשטעלט אויף קאַנאַדע. אָבער פֿאָהרען אָהין ביידע אויף אַמאָל איז דאָך אוממעגליך; נאָכדעם ווי באָריס האָט פֿערקויפֿט זיין גאָלדענעם זייגער, זיין זילבערנעם פּאַפּיראָסען-האַלטער און נאָך אַנדערע קלייניגקייטען, האָט איהם קוים געלאַנגט, אויף הוצאות פֿאַר זיך אַליין. אויסער דעם האָט פֿויגעלע אַליין אויסגעפֿונען, אַז עס איז בעסער, אַז בלויז ער זאָל פֿריהער אַליין אַהין פֿאָהרען.

אָט אַזוי איז באָריס מגולגל געוואָרען מיט אַ יאָהר דריי צוריק אויף יענער זייט אַטלאַנטיק. ער האָט אָבער זיין גליק נישט אַזוי שנעל דאָרטען געכאַפּט פֿאַר'ן עק... די ערשטע פֿופֿצעהן חדשים האָט ער נעאַרבייט ווי אַ קאַטאָרושניק און פֿלעגט קוים פֿאַר זיך אויסאַרבייטען אויף ברויט מיט וואַסער... און אויב ער פֿלעגט נאָר אין יענע ביטערע צייטען אַמאָל צושיקען פֿויגעלע'ן דורך פּאָסט אַ ביסעלע געלד אָדער אַ מתנה, פֿלעגט עס זיין נאָר אַ דאַנק דעם, וואָס ער פֿלעגט אַ פּאָר מאָל אין וואָך נאָר הונגערן, אָדער ער פֿלעגט איינשפּאָרען פֿון וועש, פֿון שיך, פֿון קליידונג... דערווייל איז אָבער די לאַגע פֿון פֿויגעלעס עלטערן אין וואַרשא געוואָרען אַלץ ערגער, און ענדליך איז שוין גאָר קיין מעגליכקייט נישט געווען, אַז זי זאָל ווייטער הענגען אויף איהר פֿאָטער'ס קאַרק. ניין, אין וואַרשא בלייבען ווייטער, האָט זי איינמאָל געשריבען צו באָריס'ען אין קאַנאַדע-דאָס איז פֿאַר איהר ערגער, ווי דער גיהנום...

האָט נאָט בעשאַפֿען די רפֿואה פֿאַר דער מכה, און דער פֿעטער פֿון פּאַריז האָט געשריבען, אַז אויב זי וואָלט האָבען אויף דער רייזע, וואָלט ער איהר אַריבערגענומען צו זיך, אַ יונגע און שעהנע מיידעל, ווי זי, קאָן זיך איצט אין פּאַריז אויסלערנען אַ „וועלכען נישט איז טאַלענט" (פּראָפֿעסיע) און מיט דער צייט וועט זי פֿערדינען איהר לעבענס-מיטעל, ביז דער חתן וועט קענען מיט איהר זיך צוזאַמענקומען... פֿויגעלע האָט וועגען דעם נעגעבען צו וויסען באָריס'ען, וועלכער האָט זיך זעהר דערפֿרעהט פֿון דער בשורה.

האָט באָריס טאַקע דאָס גערעכענט פֿאַר דעם בעסטען פּלאַן, אַז פֿויגעלע זאָל פֿאָהרען אין פּאַריז... מען קען זיך גאַרנישט פֿאָרשטעלען וויפֿיל מיה און וויפֿיל איבערמענשליכע אָנשטרענגונגען ער האָט געמאַכט, ביז איהם איז געלונגען צונויפֿצושאַרען פֿאַר איהר אויף רייזע-קאָסטען פֿון וואַרשע ביז דער פֿראַנצויזישער הויפּט-שטאָדט... ער איז נאָך געווען אויף אַזוי פֿיל אויפֿמערקזאַם צו איהר, אַז ער האָט איהר פֿערזאָרגט אַזוי, אַז זי האָט זאָגאַר געקענט פֿאָהרען די גאַנצע שטרעקע צווייטע קלאַס, ווי אַ גרעפֿין... וויפֿיל מאָל ער האָט צוליב דעם נישט דערעסען און נישט דערשלאָפֿען — דאָס ווייס נאָר גאָט אַליין!..

אַ, דער אָרימער מענש האָט נעביך נישט געוואוסט, אַז ער גרייט אַליין פֿאַר זיך זיין צרה!..

פֿויגעלע איז צוערשט געווען איבערראַשט פֿון דער בעריהמטער וועלט-שטאָדט, פּאַריז. איהר פֿעטער איז נישט קיין גביר, און איז אַליין בעלאַסטעט מיט אַ היבשער געזינדעל; פֿונדעסטוועגען האָט ער איהר נישט געצוואונגען תיכף צו געהן אַרבייטען. זי איז געלאָפֿען אָנקוקען די פּאַריזער שעהנע גאַסען די שפּאַציר-פּלעצער, די מוזעאומס, די קינאָס, די קאַפֿעס, די טעאַטערען פֿלעגט זי כמעט אַלע צוויי טעג שרייבען צו באָריסען, כדי אויסצודריקען איהרע איינדריקען און אין יעדען בריף פֿלעגט זי איהם בעזונדערס דאַנקען דערפֿאַר, וואָס ער האָט איהר געהאָלפֿען אַרויסראַטעווען זיך פֿון וואַרשע און קומען אין פּאַריז.

פֿויגעלע האָט זיך גענומען לערנען אַן אַרבייט, זי האָט געזוכט די בעריהמטע פּאַריזער קורסען פֿאַר דאַמען-שניידעריי. דאָרטען, גופֿא פֿלעגט זי זיך לערנען רעדען פֿראַנצויזיש אַ פּאָר מאָל אין וואָך. דערנאָך האָט זי שוין אויך בעגונען אַליין פֿערדינען - פּיל-ווינציג. זי האָט בעקומען אַ שטעלע. זי האָט שוין פֿערלאָזען איהר פֿעטער'ס הויז, געדונגען אַ פּיצינקען צימער אין אַן אָרימען האָטעל פֿאַר אַרבייטער, און אָנגעפֿאַנגען צו לעבען זעלבסטשטענדיג...

אָבער אין פּאַריז לאָזט מען נישט לאַנג צו רוה אַזאַ שעהנע מיידעל, וועלכע לעבט זעלבסטשטענדיג, איינע אַליין אין אַ האָטעל...

(ענדע קומט)

זאַל פילהאַרמאָניע

20 נאַרוטאָוויטשאַ 20.

בילעטען צום פרייז פון 50 גר. ביז 1.50 זל. זיינען שוין צו בעקומען אין דער קאַסע פון פילהאַרמאָניע-זאַל. 507

פרייטאָג, ד. 21 יאַנואַר, פּינקטליך 8 אָוונט

א פאָרלעזונג פון

ד"ר א. גליקסמאַן (וואַרשע)

א. ד. טעמע:

דער אייבערסור פון דער פרוי

טעזיסן: דער סוד פון מענליכקייט און ווייבליכקייט. — צי איז דער מאַן צניעות'דיגער פון דער פרוי? — צי איז דער מאַן געטרייער אין דער ליבע, ווי די פרוי? — גענייאַליטעט ביי מענער און פרויען. — גרויסע דענקער וועגן דער פרוי. — דער געניאַלער פרויען-פיינד וויינינגער. — פרויען אַלס פריינד פון גרויסע מענשען. — די פרוי אַלס מוטער און געליבטע. — די רעכט פון דער פרוי אויף ליבע און מוטערשאַפט. — די פרוי און דער סאָציאַליזם. — וועגן דער מאָדערנער יודישער פרוי.

מוטערס!

פאַרלאַנגט אין די אַפּטייקען און סקלאַד-אַפּטעקשנע דעם היגיענישען פודער פאַר קינדער

Puder Dzidzi"

(מיט'ן העהנדעל) 7571

וועלכער דערהאַלט דעם קינד'ס קערפּער אין געזונדהייט און ריינקייט.

א שאַכטעל 60 גראָשען.

פאַר 3 זל.

עלעקטרישע ליכט אין שטוב

קען יעדער בעקומען אויסצוצאָהלען וועכענטליך פאַר יעדען פ.

פערקויף פון פערשידענע עלעקטרישע מאַטעריאַלן

פ. לעווין,

קאָנסטאַנטינער 58, פראָנט-געוועלב

עד מתי עצל תשכב?

ווי לאַנג וועסטו וואַרטען מיט דיינע איצטיגע און פאַר-מלחמה'דיגע וועקסלען?

מתי תקום משנתך?

ווען וועסטו קומען אין ביוראָ

17 פעטריקאָווער 17

2-טען הויף, פאַרטער, דורכגאַנג זאַכאָדניאַ 52, וואו ס'ווערט ערלעדיגט און געשריבען אַלערליי ביטעס לויט'ן אויסטאָוו, קלאָוזולעס, זאַבעזפּיעטשעניעס אויף אַלע שטעדט אין פּוילען, אַפּעלאַציעס, אָפּאָזיציעס, אַדוואָקאַניעס, רעקורסען, וועגן פעטער אין קאָמיסאַריאַט-רושאָנדו, ביטעס וועגן דירה און אַנזשאָגר ראָזיעמטשי און אין אַלע פּאָליציי-בעצירקען, שותפות-אַקטען, סטאַטוטען, אַקטען אינטערציזיעס, אַקטען דאַראָווינעס, קאַרנע ספּראַוועס, ווי אויך איבערזעצונגען אין אַלע שפּראַכען.

רעכט-קאָנסולענט י. מאַנעלאַ,

פעטריקאָווער 17, זאַכאָדניאַ 52

שנעל, רעעל און ביליג!

טליתים-פאַבריק

אויסאַרבייטונג פון וואָלענע, האַלב-וואָלענע זיידענע טליתים פון פערקישע, ווי אויך טליתים-קטנים הורט און דעטייל! מיט אויספּרעגונג, אויך גאַרטלען, שפּאַניעס און ציצית צו בעקומען ביליגער ווי איבעראַל

ביי א. ה. ציטרינאָווסקי, קאַמיענאַ 1,

אין צווייטען פויער, פאַרטער. קומט און איבערצייגט אייך! 898 בעמערקונג: ס'ווערען אויך אָנגענומען אַלטע טליתים צו וואַשען.

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

בזשעזשינער 11, טעל. 37-63

אָפען פון 9 פריה ביז 7 אָוונד

ד"ר וואָליניסקי	נאָז, האַלז, אויערן-קר.	4—3
ד"ר הערשנער	קינדער-קראַנקהייטען	12—9½ 5—4
ד"ר שיפּמאַן	אונערליכע קראַנקה.	1—11 6—5
ד"ר לובימאָוו	הויט- און געשלעכט קר.	2—12
ד"ר שמירגעלד	נערווען און גמיטנע קר.	3—1
ד"ר גאָלדבלאַט	אויגען-קראַנקהייטען	2—12.30
ד"ר עליאַסבערג	כירורגישע קראַנקה.	— 1
ד"ר בערנסאָן	פרויען און געבורטס-הילף	4—3

פּסיכאָ-טעראַפּיע, שפּריץ-שטעכונגען ווי שטעלען א. ז. וו. פּאָקען-שטעלען, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראַהלונג אַנגעשפּריצונגען, מאַסאַזשען, עלעקטריזאַציע, שפּריצען. אויף פּערלאַנג — היים-וויזיטען אין שטאָט. — אין לאַבאָראַטאָריום ווערען אָנגענומען אַלע אַרט אַנאַליזען ווי אורין, פּלעגמע און בלוט. 2120

אימפּונגען געגען שקאַרלאַטין.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרן א דענטיסטישער קאַבינעט

עס נעהמען אָן:

ד"ר זילבערשטיין	צאָהן-אַרצט	2—10 נ. מ.
ד"ר לאָזשינסקאַ מטאַראַפּאַלסקאַ	צאָהן-אַרצט	7—3

קינסטליכע ציהן, קראָנען, פּלאָמבען א. א. וו.

די לעטשניצע איז אויך שבת און זונטאָג

פּאַדערט איבעראַל

נאָר פּאַטענטירטע

פעלד-בעטען

פערזעהען מיט דער פאַבריקס-מאַרקע

PALMA-PATENT

פאַר וועלכע מיר גאַראַנטירען.

אויך שטענדיג אויף לאַגער אין א גרויסען אויסוואַהל: ניקעל-בעטען, קינדער-בעטען, אַמעריקאַנקעס, קינדער-וועגעלעך, שאַטקאָווע און געבעטע מאַטראַצען.

ביליגסטע פרייזען: רעעלסטע בעהאַנדלונג! ביליגסטע פרייזען!

לאָדז, פּולנאָצנאַ 24.

גאָל-שטיינער-שמערצען

בעזייטיגט אָהן איינשפּריצונג

עלטסטער פעלדשער ש. שאַפּאָוויטש,

קאָנסטאַנטינער 38, טעל. 55-45. 843

דאַנטיסט און צאָהנטעכניק

י. ביטענסקי

5 קאָנסטאַנטינער 5

נעהמט אָן אַלע טאָג פון 9 פריה ביז 8 אָוונט.

פרייזען ביליגע! אַרבייט אָהן געצאָהלט

מאַסאַזש- און הייל-גימנאַסטיק-שולע און קאַבינעט

פון דר. מעד. ב. שמירגעלד

צעגעלניאַנאַ 6, טעל. 51-89

רוקענביינער-פערקרימונגען, פּאַראַליזען, נערווען-שמערצען, פעטזוכט, אַרטעריען, שטוהל-פערשטאָפּונג, גינעקאָלאָגישע מאַסאַזשען, בעהאַנדלונג פון פּויזשע שוואַכע קינדער (גרופּען). נאָך דעם ענדיגען די שולע, ווערט אַרויסגעגעבען א צייגניס.

עמפּפאַנג פון 3 ביז 5.

Dr. med.

H. Lajchter

קאָנסטאַנטינער 9.

רוג זאַכאָדניע טעל. 49-66

צאָהן-כירורג

ספּעצ. פון כירורגישע קראַנקהייטען ווי: שטשענקעס, גימענס, דזשאָנקלעס, צאָהן-פּיסטולעס א.ז.וו. נעמט אָן פון 1—3 און פון 7—9 אָוו. זונטאָג 10—12.

Dr. med.

W. Eychner

פרויען-קראַנקהייטען און אַקושעריע

זיך איבערגעצויגען אויף פרוישער 1 טעל. 34-72.

נעמט אָן אין דער לעטשניצע פעטריקאָווער 294 פון 12—2 מיטאָג אין דער היים פון 6-8 אָוו.

Dr. med.

Braun

פּאָלודניאָוואַ 23

טעלעפאָן 40-26

ספּעציאַל-אַרצט פאַר הויט און וועגערישע קראַנקהייטען און מענער - שוועכע.

בעהאַנדלונג מיט קוואַרץ-ליכט (האָר-אויספאַל)

נעמט אָן פון 9—12 פריה און פון 5 — 8 אָוונד

Dr. Z.

Rakowski

ספּעציאַליסט פאַר אויערן, נאָז, האַלז, און לונגען-קראַנקהייטען.

קאָנסטאַנטינאָווסקאַ 9

טעלעפאָן 27-81.

שפּרעכשטונדען פון 12 ביז 2 און פון 5 ביז 7. נעמט אויך אָן אין לעטשניצע זגערזשער 17 פון 10—11 און פון 2—3 נ.מ.

Dr. med.

J. Polakow

ספּעציאַליסט פאַר קינדער-קראַנקהייטען

Konstantynowska 37

טעלעפאָן 39-75

נעמט אָן פון 5—6½ אָוו. אין דער היים און פון 2—3 אין דער לעטשניצע אויף גמערס-מאַרק, פעטריקאָווער 294.

Dr. med.

L. Pikielny

ספּעציאַל-אַרצט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען

Nawrot 8,

telefon 19-90.

עמפּפאַנגט פון 4—7 אָוו. 241

Dr. med. Ludwik

Rapeport

Pr. Narutowicza 25 (Dzielna) tel. 44-10.

ספּעציאַליסט פאַר נירען, בלאָזען און האַרן - קראַנקהייטען. נעמט אָן פון 1 ביז 2 און פון 4 ביז 7 אָוונד.

Dr. med.

STUPEL

Szkolna 12

ספּעציאַליסט פאַר הויט, האָר און וועגערישע קראַנקהייטען, מענער-שוועכע, רענטגען-שטראַהלען און קוואַרץ-ליכט, עלעקטראָ-טעראַפּיע.

נעמט אָן פון 6—9 אין אָוונד, פרויען—12 ביז 3 נאָכמ. 873

מעבעל

אין גרעסטען אויסוואַהל רעעל און ביליג

מיט די בעסטע בעדינגונגען בעקומט מען נאָר ביי ה'

ווינטער, היליגסקי 41,

פראָנט-געשעפט 459

כ'קויף אַלטע מעבעל און צאָהל די העכסטע פרייזען.

בעקאַנטמאַכונג.

מיר מאַכען בעקאַנט אונזערע קאָאָפּעראַטיוו-מיטגלידער, אַז היינט, דינסטאָג, ד. 18 יאַנ. 8 אָוו. קומט פאָר

א בעריכטס-פערזאַמלונג

אין איינענעם לאָקאַל פעטריקאָווער 66. איינגאַנג נאָר פאַר די מיטגלידער, וואָס האָבען איינגעצאָהלט א גאַנצע פאַי פון 5 זל. און נעמען אַנ'איינלאַדונגס קאַרטע.

מיט אַכטונג די פערוואַלטונג פון קאָאָפּעראַטיוו פון יוד. צייטונגס-פערקויפער.

קאָסמעטיש-מעדיצינישער קאַבינעט

Dr. med. P. MARKOWICZ

פּיעטריקאָווער 124

נעמט אָן פון 3 ביז 7, זונטאָג און אנד. חגאות—פון 11 ביז 2 הויט- און האָר-קראַנקהייטען. היילונג געזיכטס-פעהלער, מאַסאַזש, עלעקטראָטעראַפּיע, 312

Dr. med. J. Szmerłowski

פרויען-קראַנקה. און אַקושעריע

נעמט אָן פון 3 ביז 5.

פּיעטריקאָווער 17, טעלעפאָן 7-13.

— ד"ר —

י. הערשענפעלד

Zawadzka 15,

telefon 11-87

— — ספּעציאַליסט פאַר — —

קינדער - קראַנקהייטען.

נעמט אָן אינדערהיים פון 8—10 פריה און פון 3—5 נאָכמיטאָג און אין לעטשניצע „פּאָמאָץ".

Dr. ADAM

Grosglik

Al. Kościuszki 27,

tel. 51-78

הויט און וועגערישע קראַנקה. רענטגען און ליכט-הייל אינסט. נעמט אָן פון 4—7 אין אָוונד.

Dr.

L. Szyfman

האָט זיך איבערצויגען אויף זשעלאַזנאַ 3,

פראָנט. 1. שטאָק. טעל. 6-72. עמפּפאַנג-שעה'ן פון 7—9 אָוו.

Dr. med.

Różaner

צוריקגעקעהרט.

ספּעציאַל-אַרצט פאַר וועגערישע און הויט-קראַנקהייטען.

— בעהאַנדלונג — מיט קינסטליכע בערג-זאָננע.

נעמט אָן פון 8—10 פריה און פון 5 — 8 אָוועגד

נאַרוטאָוויטש 9 1. שטאָק

טעלעפאָן 28-98.

Dr. med.

A. MAZUR

נאַרוטאָוויטש (דזשעלנאַ) 44

טעלעפאָן 22-44.

אויערען און האַלז קראַנקהייטען שטימע און שפּראַך-פעהלערען (שטאַמלען א.אז.וו.) נעמט אָן פון 12—2 און פון 6³⁰—8 אָוו.

INTELIGENTNA WDOWA 864

poszukuje posady gospodyni, może zarządzić całym domem, lub jako towarzyszkę do osoby starszej. Może być na prowincji. Oferty do adm. „Folksblat'u" pod lit. R.O.

לעטשניצע פון דאָקטוירים-ספּעציאַליסטען

און ערצטליך-דענטיסטישער קאַבינעט

זגיערסקאַ 17, טעל. 16-33.

ד"ר ראַכאָווסקי	נאָז, האַלז, אויערן קר.	11—10 3—2 7½—6½
ד"ר רושאַנער	הויט- און געשלעכטס-קר.	11—10 2—1
ד"ר גאָלדשטיין-פּאַלאַק	אויגען-קראַנקהייטען	2—1 8—7
ד"ר יוסטמאַן	נערווען-קראַנקהייטען	2—12
ד"ר ראָזענצווייג	קינדער-קראַנקהייטען	12—10 5—4
ד"ר פּאַפּיערני	פרויען- און געבורטס-הילף	1—11½ 6—5
ד"ר קאַנטאָר	כירורגישע-קראַנקהייטען	4—3 ז. 1—2
ד"ר וויינבערג	אינערע הערץ לונגען-קר.	1—11 7—5½
ד"ר סטופּעל	רענטגען	6—4 12—10
א. גראָדזענטשיק	צאָהן-אַרצט	7—3
נ. ראָזעס	צאָהן-אַרצט	2—9

צאָהן-פּלאָמבירונג, בעליכטונג, קראָנען, טאַמטען, א.אז.וו.

ביי דער לעטשניצע איז געעפענט געוואָרען

ר נטגען-אינסטיטוט

תילונג פון הויט-קראַנקהייטען פון קאָפּ (פּאַרך) מיט רענטגענשטראַהלען, פּשר בעשטראַהלונג און דורכלייכטונגען, קוואַרץ-לאַמפּע, דיאַטערמיע, לעקטריזאַציע, אַלע מעגליכע אַנאַליזען. א קורס פאַר שפּאַמלער.

אימפּונגען געגען שאַרלאַך (שקאַרלאַטין) פון 4—5 נאָכמ.

די לעטשניצע איז אויך אָפען זונטאָג.

חיזים אין דער שטאָט.

שייטלען

פון פערשידענע קוואַליטעטען האָר, פּערס. מאָדעלען, גוטע אויסאַרבייטונג, רעעלע בעהאַנדלונג. צו בעקומען קאַמיעננאַ 5, 2-טען הויף לעצטען איינגאַנג, 2-טען שטאָק ביי בצלאל פּאָרזשוצקי.

יוריסט י. איינפעלד

וואוינט איצט חסכאָדניאַ 69.

שפּרעכשטונדען פון 5 ביז 8 אָוונד.

אַלערליי יונגער

צו גאָלד-אַרבייט קאָן זיך מעלדען צו וואָזאַ, נאַרוטאָוויטש - נאָם 4 (דזיעלנאַ) 965

זאַפּאַרט צו פּיצדיגע א גרויס געוועלב מיט א פענסטער אויף פאָר-ד'שעטשנאַ 10 צו פרעגען ביי ווייזבערג, וואָלבאָר-סקאַ 24. 964

אַבאָנעמענטס-פרייז: אין לאָדז: א חודש — 4.00 זלאָטעס. אויף דער פּראָווינץ א חודש — 6 זלאָטעס. אין אויסלאַנד מיט 60 פּראָצענט טייערער.

[illegible]

אַנאָנסען-פרייז: [illegible] 15 גראָשען, [illegible] 10 גראָשען, [illegible] 30 גראָשען [illegible] 8 זל. מילימעטער שורה [illegible]

Wydawnictwo „Najer Folksblat", spółdz. z odpowiedz. udziałami. Ch. J. Brustowski i D. Silberberg. Redaktor odpowiedzialny Ch. Kaufman

Czcionkami i druk.: „Najer Folksblat", Piotrkowska 21.